

Çingı

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ • YIL: 15 • SAYI: 89 • OCAK - ŞUBAT 2025

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

ISSN: 1309-7717

85 ₺

*Ev Dışı Tüketim (E.D.T)
-18 Soğuk Hava Depoculuğu
-18 ve +5 Gıda Lojistiği*

***Dondurulmuş
Lezzetler...***

MEHMET CONAĞASI ORT. GIDA SAN. ve TİC. A.Ş.

Organize Sanayi Bölgesi 10. Cad. No:7 Melikgazi / Kayseri

Tel: 0(352) 321 38 38 - Faks: 0(352) 321 38 45

info@metegida.com.tr

Çıngı

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği (KAYSADER) yayın organıdır.
(İki ayda bir yayınlanır)

ISSN: 1309-7717

KAYSADER ÇINGİ	*	YAZI DANIŞMA KURULU
Adına İmtiyaz Sahibi	*	Prof. Dr. Kudret ALTUN
	*	İsmail KAYA
Yazı İşleri Müdürü	*	Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK
	*	Kadir ACI
Genel Yayın Yönetmeni	*	Duran TAMER
	*	Şeyhmus ÇİÇEK
Halkla İlişkiler	*	Köksal AKÇALI
	*	Yusuf DOĞDU
Reklam ve Tanıtım	*	Mustafa FERİT YILDIZ
	*	Mustafa ACAR
Dizgi, Mizanpaj	*	Hanife KANTAR
	*	Şeyhmus ÇİÇEK

İletişim Adresi

cingidergisi@gmail.com

0 352 818 55 30 - 0 532 202 71 86

Yazışma Adresi

Cumhuriyet Mah. Mevlevi Cad. Cıncıklı İşhanı
Kat: 3/307 PK: 212 Melikgazi/KAYSERİ

Katkı İçin

Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği
Ziraat Bankası Erciyes Şubesi
İBAN: TR37 0001 0019 9171 7391 6450 01

Baskı

Çağlayan Ofset Matbaacılık
Matbaacılar Sitesi 2 Blok No.: 30
tel. faks: 0 352 336 97 56
Kocasinan/KAYSERİ

Katkı Bedeli

Yurt içi: 500 TL, Yurt dışı: 25 Euro, Kurumlar: 500 TL

Bu dergideki yazılarda ifade edilen görüş ve fikirlerin hukuki sorumlulukları yazarlarına aittir. Yazılardan ve şiirlerden dergimizin ismi belirtilerek alıntı yapılabilir. Gönderilen eserler yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yayımlanan eserlere telif ücreti ödenmez.

İçindekiler

ÇINGİ DOSTLARINA	İsmail KAYA	3
BİSMİL'DEN ANADOLUYA YAYILAN SEDA	Abdullah AYATA	4
ETTİĞİNİ BUL E Mİ	Duran TAMER	7
TUFAN GÜNÜ	Fatma PEKŞEN	8
HAZAN	Nuh Naci MIHÇI	10
ASABİYE, VAR MISIN?	Yusuf DOĞDU	11
BERBATİYE, KARIŞMAYALIM	Köksal AKÇALI	11
İSTİKLAL MARŞIMIZ M. AKİF ERSOY VE ÇANAKKALE	İhsan YALÇINKAYA	12
SÜLEYKE	Banu SANCAK	14
NECMİYE HANIM	Halit ERKİLETLİOĞLU	15
FUTBOL VE SİNEMA	Mustafa ACAR	18
SÖNMEZ YÜREĞİME NÂRDAN DİYORLAR	Ali DEMİRPENÇE	19
DOSTANE	Yahya ÖZKÖK	20
LEBLEBİ TOZU	Hasan UKDEM	20
CAHİT SITKI TARANCI'NIN HAYDİ ABBAS HİKÂYESİ	Ali Rıza ATASOY	21
AYAKLARIM ÜŞÜYOR	Yılmaz ACI	22
BİRİN AŞKI	Turgut YÖRÜKOĞLU	23
SUSAMLI ÇÖREK	Fatma ÇETİN KABADAYI	24
ZAMAN GELDİ	Mustafa DEMİR	26
KAHVE TADINDA	Gülhun ERTİLAV	27
SIRLARIN EFENDİSİ GAZELİ	Bekir OĞUZBAŞARAN	28
KADIN	Fikret ONAY	29
DÜŞ OLDUM	Semiha ARASBORA	29
FERİT DEDE	Kadir ACI	30
ÖMÜR BOYU GÖZLERİN	Hikmet DURKUT	31
SON ANIMIZ	Mustafa BERÇİN	31
KIRIK KANATLI KUŞ	Gülçin YAĞMUR AKBULUT	32
DUA	Recep ÇALKANER	33
ORHAN ŞAİK GÖKAY	Abdullah SATOĞLU	34
AŞIK OLAN NEYLESİN	İbrahim ŞAŞMA	36
GECE BOYUNCA	İbrahim Halil MANTIOĞLU	36
ADINI TAŞLARA YAZDIRANLAR	Halil MANUŞ	37
BİLMESİN	Resul KARAHAN	38
AMAN HA	Mehmet POSTALLI	38
TÜRK KADININA SEÇME VE SEÇİLME HAKKI	Hasan ÇİFTÇİ	39
U/YANIK	Halil GÜLŞEN	40
KÜÇÜK ANNE	Yasemin EVREN	41
ŞİİR	İbrahim SAĞIR	42
S. ÇELEBİ'NİN "VESİLETÜ'N-NECÂT" ADLI ESERİ	Mehmet BİLGEHAN	43
BENİM OLSUN	Servet DEMİR	48

BAŞKANDAN ÇINGİ DOSTLARI

İsmail KAYA

07.12.2024 tarihinde yaptığımız Genel kurulun ardından yönetimi devraldık. Bayrak el değiştirdi. Herkesi kucaklayan dernek yapımıza devam edeceğiz. Birlikte görev yaptığımız önceki yönetimdeki, başta Mustafa Kıyak Başkana ve Yusuf Doğdu, Mustafa Bozkurt ve Şeyhmus Çiçek Beylere gösterdikleri iki yıllık titiz ve özverili çalışmalarından dolayı yeni yönetimim adına teşekkür eder, sağlık ve huzur içinde bir ömür geçirmelerini dilerim.

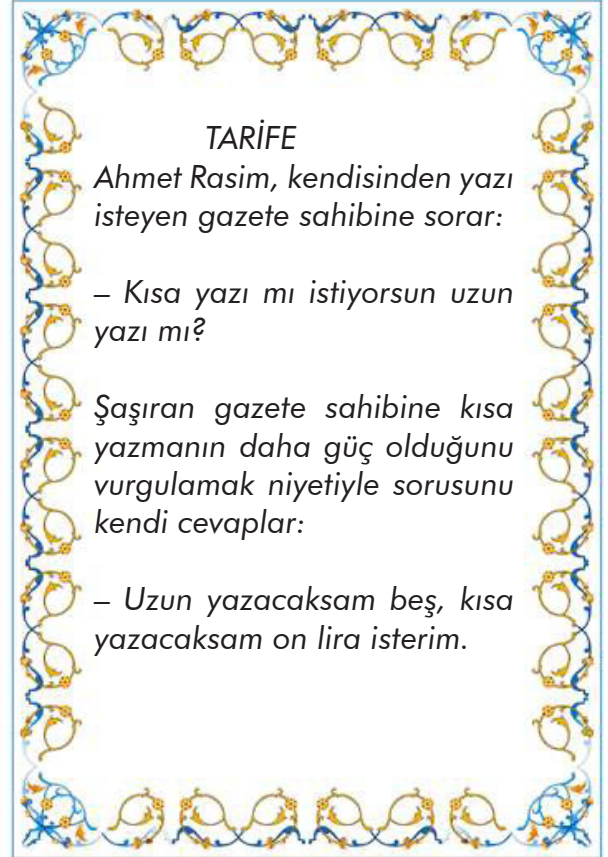
Yeni yönetimimizi, Başkan: İsmail Kaya, Başkan Yardımcısı: Hanife Kantar, Sekreter: Kadir Acı, Sayman: Mustafa Yıldız, Üye: Şeyhmus Çiçek ile oluşturduk. Edebiyat ve kültür camiamıza hayırlı olsun. Önceki yönetim kurulunda desteklerini esirgemeyen, yeni yönetim kurulu başkanı seçilmemde beni destekleyen üyelerimize de ayrı ayrı teşekkür ederim burada. Önceki başkan Mustafa Kıyak Bey ve yönetimi, derneğimize güzel hizmetler ve anılar bıraktılar. İki yıl, daha dün gibi çok çabuk geçti. Göz açıp kapayıncaya kadar diyebilirim. Bana tevdi edilen başkanlık görevimi, önceki arkadaşlar gibi aynı hasletler ve sorumluluk duygusu içinde yapacağım. Derneğimizin güçlü yapısını daha da ileriye taşımak, görevimiz olacaktır.

Şehrimizde, kültür ve sanat içerikli yayınlanan ÇINGİ adlı dergimiz, ilimizin tek sürekli yayınıdır. On dört yıldır yayınlanan, iki ayda bir çıkarılan, 88. sayıya ulaşan dergimize Kültür ve Turizm Bakanlığı abonedir. Dergimizin içeriğini ve görselini geliştirmek önceliğimiz olacaktır. Bu bayrağı daha da ileriye taşıyacak arkadaşlarla henüz yolun başındayız. Şehrimizdeki Edebiyat ve Kültürle

ilgili her şahsı çatımız altına davet ediyoruz. Birlik ve beraberlik içinde yürütülecek çabalarımız, başarımız olacaktır. Kapımız herkese açıktır. Etkinliklerde diğer STK kuruluşlarıyla iş birliği içinde olmayı, birlikte programlar yapmayı ümit ediyoruz.

2025'e girdiğimiz şu günlerde, yeni yılın sağlık, mutluluk ve huzur getirmesini dilerim

Saygılarımla...

BİSMİL'DEN ANADOLU'YA YAYILAN SEDÂ

Abdullah AYATA

O yıllarda, Anadolu kırsalında insanların doğum tarihleri günü gününe yazılıp kayıtlı edilmezdi. Daha kolay ve pratik şekilde akılda kalıcı olayların yaşandığı zamanlarla belirlenirdi. (Ekinler biçilirken, harmanlar sürülürken, mektebe muallim geldiği gün, Uzun Ali'nin damdan düşüp bacağını kırdığı zaman, zemherinin çat ayazında...) gibi olaylarla hatırlanır ve zihinde tutulurdu. Şeyhmus, dünyaya geldiğinde bahar mevsimiydi. Tarlalarda ekinler iyice büyümüş, koyunlarla kuzular ayrı sürüler halinde otlatılmaya başlanmış, göçmen kuşlar gelmiş, yazı, yaban yeşile bürünmüş, her tarafı renkli yaban çiçekleri kaplamıştı. Sonradan kendisinin hesapladığına göre doğum gününü Nisan 1965 olarak belirlemişti. Onun dünyaya, "Merhaba, ben de üzerinde bu fani hayatı acısıyla, tatlısıyla, neşesiyle, hüznüyle yaşamaya geldim." dediği yer Diyarbakır'ın Bismil İlçesinin Topraklı Köyüydü. Ailedeki çocuk nüfusu merdivenin ikinci sırasında yer almıştı. Kendisinden önce doğmuş olan bir ağabeyi vardı. Sonrasında ise kızlı erkekli dokuz kardeşi daha dünyaya gelecek hanedeki çocuk sayısı on bire tamamlanacaktı. Yörede böyle kalabalık aileler oluşturmak normal yaşam şekliydi.

Her köy çocuğu gibi babası Abdülaziz'in gölgesinde, annesi Nesibe'nin kanatları altında kardeşleriyle birlikte büyümeye, gelişmeye başladı. O zamanın sosyal ortamı ve gelir düzeyine göre fakir halli bir hane oluşturmuyorlardı. Bir inek sekiz on koyun birkaç tavukla. İmkânlar kıt, gelir sınırlıydı ama ihtiyaçlar da abartılı değildi. Üstelik insanlar arsında dayanışma, yardımlaşma, paylaşma en önemli gelenek olarak uygulanıyordu. İn-

sanlar saf ve temiz yürekliydi. Hinlik, mainlik bilmezler söylenilen, anlatılan her şeye genellikle inanırlardı. Öyle ki; genellikle işlerin yoğunluğunu kaybettiği kış günlerinde, gecelerinde ağzı laf yapan köy bilgeleri tarafından oturma odalarında "Mem ile Zin, Köroğlu, Şahmeran, Arzu ile Kamber, Hz. Ali'nin Cenk Hikâyeleri" benzeri masallar, kahramanlık hikâyeleri, menkıbeler anlatılırdı. Bunların sonu hüznle bitenlerine insanların ağladığı olurdu. Dürüst ve cesur kahramanların çaresiz, suçsuz kişileri kurtarmalarına, adaletin yerini bulmasına kendileri başarmış gibi sevinilirdi.

Dört-beş yaşlarından başlayarak bu masal ve menkıbeleri can kulağıyla dinleyip tamamını eksiksiz şekilde anlatabilen çocuklardan birisi küçük Şeyhmus'du. Köylerinde aileler arasında anlaşmazlık, kan davası gibi ortamı olumsuz etkileyecek meseleler olmadığından diğer akranlarıyla birlikte koşarak, eğlenerek, doğanın kucağında yaşayarak hayatı öğrenmeye başladı. Daha ilkökula başladığı sene öğretmeni onun çok zeki bir çocuk olduğunu keşfetmişti. Kısa zamanda okuma yazmayı sökmüş, üst sınıfların bile çözemediği matematik problemlerini rahatça, zorlanmadan çözer hale gelmişti. Hani, pedagoglar ortak görüş olarak; "İnsanın en büyük şansı ilkökul yıllarında iyi bir öğretmene rastlamasıdır." derler ya, işte Şeyhmus o şansı da yakalamıştı. Kendini geliştiriyor, televizyonun olmadığı ortamda radyoda yayınlanan "Arkası Yarın" isimli programı sürekli dinliyor, sanata ve edebiyata olan ilgisi gittikçe artıyordu. Üçüncü sınıfa geldiğinde öğretmeni onun şiiir yeteneğini de keşfetti. Çocuk ruhu ve

düşüncesiyle yazmış olduğu şiirler, kullandığı sözcükler anlamlı ve gönül okşayıcıydı. Teşvik amacıyla, "İlkbahar" isimli şiirini Ankara'da öğrenciler arsında yapılacak bir şiir yarışmasına göndereceğini söyleyince dünyalar onun oldu. O şiir mektup zarfının içerisine konulup Ankara'ya yarışmaya gönderildiğinde yerine ulaştı mı, ulaşmadı mı, incelenip okunundu mu, okunmadı mı? O tarafı bilinmedi ama bu olay Şeyhmus'un cesaretini, özgüvenini kat kat artırdı.

Öğretmeni defalarca; " Bu çocuk çok zeki, mutlaka okuması, ortaokul, lise hatta üniversiteyi bitirmesi gerekir. Köyde tutup hayatıyla oynamayın..." gibi sözlerle babasını uyarsa da durum ortadadır. Yokluk, imkânsızlık babasının elini kolunu bağlamaktadır. Çocuğunu Bismil'deki ortaokula gönderme şansı dahi yoktur. Ezilir, kahrını, sitemini yüreğine hapseder. Dışarıya vuramaz, boynunu bükmez, sesini çıkaramaz. İlkokulu bitirdikten sonra ev işlerine yardım etmeye başlayan Şeyhmus on altı yaşına girdiğinde bir yıl köyün davar çobanlığını yapar. Sonrasında köy gençlerinin çoğunluğunun yaptığı gibi onların arasına karışarak gurbetin yolunu tutar. Yoldaşlarıyla birlikte Ankara, İstanbul, Çankırı gibi şehirlerde inşaatlarda amelelik, beton işçiliği yapar. Zamanı gelince askerlik görevini tamamlayarak köyüne döner. Bu defa Kayseri'ye giderek orada aynı işte çalışmaya başlar. Artık evlenme zamanı gelmiştir. Orada evliliklere genellikle aile büyükleri karar vermektedir. Onların görüşleri, düşünceleri adeta "Kanun Hükmünde Kararname" gibidir. Bu arada komşu kızı Nasihat'la bir şekilde anlaşmaları, birbirlerine sevdalanmaları uzun sürmez. Usulüne göre evlenme kararlarını duyururlar. Bu taleplerine karşı çıkan olmaz. Herkes onların evliliğine onay verir. 1990 yılında evlenip kendi yuvalarını kurarlar. Bu sebepten, 1987 yılından beri bekâr olarak yaşamakta olduğu Kayseri Şehrine eşiyle birlikte aynı yıl taşınıp yerleşirler.

Hayat zor, yaptığı beton işçiliği oldukça yorucu ve yıpratıcıdır. İlk zamanlar kıt kanaat geçinmeye çalışırlar. Gurbette çaresizlik içinde memleket hasretini yaşamaya başlarlar. Umutlarını kaybetmezler, eşinin deste-

ğiyle hayata tutunup yaşam savaşına devam ederler. Birkaç yıl sonra artık yapmış olduğu işleri kabala usulüyle alıp bitirmeye başlar. Ekonomik olarak rahatlamıştır. Sonrasında inceliklerini öğrendiği mesleğinde taşeronluk ve yap-sat usulüyle müteahhit olarak devam eder. Dürüstlüğü ve çalışkanlığı sayesinde sektörde sevilen, güvenilen bir birey haline gelir. Zamanla üç kız, iki erkek olmak üzere beş çocuk sahibi olurlar. Birçok yönden rahatlamış, sorunlarını çözmüştür ama çocukluğundan beri eğitimine devam edemeyişi, şiire olan sevdası hep yüreğinde volkanik bir dağ gibi oturmaktadır. Her an ilk fırsatta patlamayı, gücünü kuvvetini duyurmayı beklemektedir. Bu ortamı, o zamanlar işini yapmış olduğu Hüseyin Türkmen isimli iş adamının kendisini teşvik etmesiyle bulur. Aynı zamanda şair olan Hüseyin Türkmen, ona yazdığı bir şiir kitabını armağan etmiştir. Kitabı okuyup inceledikten sonra; "Ben de yazabilirim. Neden olmasın?" fikrinde sabitlenir düşünceleri. Cesaretle yazmaya, yazdıkça kalemını geliştirmeye başlar.

İnançlı, ihlâslı bir insandır. Bu sebepten ilk şiirlerinde çocukluğunda dinleyip çok etkilendiği Hz. Yusuf'un dramatik hayatının anlatıldığı ve benzeri menkıbeleri işlemeye başlar." Babam Adımı Yusuf Koymalıydı, Yusuf Misali, Yusuf'a Özlem, Züleyha..."

"Bizim de aramızız çoraktı
Suyu yoktu
Kardeşlerim beni kuyuya atmadı
Belki de kuyu yoktu
Babam adımı Yusuf koymalıydı
Şehvet kapısından Yusuf misali,
Kaçmalısın diyor içimdeki his.
Peşinden kapanan tüm kapıları,
Açmalısın diyor içimdeki his..."

Ağır bastığında nefsin emeli,
Önümü kesecek bir Yakup eli,
Cennetin ismini bildim bileli
Uçmalısın diyor içimdeki his.
Yusuf haberin olsun
Züleyha öldü bugün
O muhteşem tutkunun
Miadı doldu bugün..."

Şiirleri çok beğenilip geniş kitleler

tarafından okunmaya başlanır. Bu durum onu sevindirip, cesaretlendirir. Artık serbest ve hece vezniyle çok rahat şekilde duygularını dizelerle ifade edebilmektedir. 2020 Yılında ilk şiir kitabı olan YASAK'ı okuyucu beğenisine sunar. Dürüstlük, ahlak kuralları, iman konularının yanı sıra aşk, hayatın faniliği, hasret ve toplumun aksayan yönlerini konu edindiği şiirlerle de edebiyat dünyasında öne çıkmaya başlar.

"Perde camı öperken
Gözüme yakalandı.
Öyle enteresandı
Tülüne düşen gölge utandı...

Eyvah camlar perdesiz kalmış
Yüzler perdesiz kalmış
Üryan olmuş tüm aşklar
Sevgiler öksüz kalmış...
...

Gül olayım saçlarına tak beni
Sermest eyle sersem eyle yık beni
Ciğerimin köşesinden yak beni
Ne olursun bana bir köz ucu ver...
...

Ben hırsızım
Annemden süt
Babamdan öğüt
Çalmışım.
Çal diyordu babam çal
Varoşlarda kapı
Doldurmak için sofralardaki
Boş kabı çal
Ve çaresizlerin hanesinde
Bekleyen sevabı çal...
...
Sana kaç kere pusu kurdum
Seni içimde kaç kere vurdum
Yedi canlısın ölmedin yar...

Yıllarca boğuşturdum içimde
Aşk ile kini
Hala mağlup edemedi biri ötekini
Sanırdım her parça bir gün bulur ekini
Tümler beni buldu ben bulamadım yar..."

Edebiyat dünyasında her şairin beceremediği hoş üslubuyla değişik bir tarz oluştur-

mayı başarır. Artık ülke genelinde binlerce şiir sever insan tarafından sevilerek okunup takip edilmektedir. Çeşitli şehirlerde düzenlenen şiir dinletilerine davet edilmektedir. Katılmış olduğu ulusal şiir yarışmalarında dört defa dereceye girerek ödüllendirilmiştir. Böylece şiirleri çok çeşitli edebiyat dergilerinde yayınlanarak yurdun her tarafında okuyucu beğenisine sunulmaktadır. Erciyes ve Ahi Evran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakülteleri tarafından hayatı, eserleri tez konusu yapılmıştır. Azerbaycan'da çeşitli gazetelerde şiir ve öyküleri yayınlan Çiçek, son yıllarda yönelmiş olduğu hikâye yazımında da oldukça başarılıdır. İlginç konuları düzgün anlatımıyla işlemektedir. İLESAM ve KAYSADER üyesi olup Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneğinin yayın organı olan ÇINGİ isimli derginin yayın yönetmenliğini de yapmaktadır. Artık her mısraı gönülleri okşayan, ruhlara işleyen şiirlere imza atmaktadır. 2020 Yılında bu çalışmalarını "Sırlarım Mısralarımda" isimli kitabında toplamıştır.

" Tanımasanız bile
Aynalar bakın bana
Konuşun gelin dile
Bir ağıt yakın bana

Gözde bulut başta kar
Yüzümü sarmış efkâr
Ya dede ya ihtiyar
Bir isim takın bana...

...
Bir siyah çadırdı çaldırdım yüreğimi
Hangi kapıyı çalsam
Kara çalar aşkıma
Çıldırılmamak elde mi?
Esmerdir benim aşkıma
Yeleleri dağılmış bir Arap taya benzer
Esmerdir benim aşkıma
Bir Ağustos gecesi tutulmuş aya benzer...

...
İflas eden bezirgân
Hani nerde sermayen
Ne çabuk geçmiş zaman
Sönmüş hayalin gayen,

Artık her şey ters gibi
Günün gecen yas gibi
Eskimiş bir tas gibi
Dökülmüş tüm emayen."

Bu dizeler sadece şiirlerinden alınmış kısa örneklerdir. Ben onu ummanların içerisine korkusuzca dalıp nadide inciler çıkaran işinin ehli, usta bir inci avcısına benzetirim. O, gönül deryasının en derin yerlerinden derleyip topladığı her biri inci, yakut, elmas değerindeki sözcükleri maharetle işleyip, titizlik ve ustalıklı dizeler haline getirerek, şiirin çok kıymetli gerdanlıklarına, telkâriyelerine dönüştürmektedir. İşinin ustası, edebiyatın köşe taşlarından. Aynı zamanda esprili ve hazırcevaptır. Gençlik yıllarında gurbette çok çeşitli insan tipleriyle tanıştığı için geniş bir kültür yelpazesine sahiptir. Dürüstlüğü ve çalışkanlığı ona iş hayatında saygın bir konum kazandırmıştır.

Mütevazıdır. Genellikle başı yerde yürür. Bu durum bilgi ve kültür ağırlığındandır. Meyvesi bol ağaçlar misali dalları yüklüdür. O sebepten omuzları, kolları hep doludur. Onun malvarlığı, serveti şimdiye kadar alın teriyle, emeğiyle yapmış olduğu birikimi değildir. En büyük zenginliği varlıkta, yoklukta, kendisiyle hayatı paylaşan eşi Nasihat Hanımdır. Kendileri zamanında istedikleri öğrenimi görme şansı bulamamışlar ama Onun kararlılığı, kendisinin teşviki, çocuklarının gayretiyle ilk çocuğu Sevdâ'yı Üniversite öğrenimi Sosyal Hizmetler bölümünden mezun olmuş, ikincisi Safa'yı Mekatronik Mühendisi olarak görevlendirmeyi, üçüncüsü Merve'yi Türk Milli Eğitimine öğretmen atanmasını başarmışlardır. Dördüncü evladı Enes halen moleküler biyoloji ve genetik alanında Almanya'da doktorasını yapmakta, ailenin en küçüğü Fatma Betül ise Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi üçüncü sınıf öğrencisi olarak öğrenimine devam etmektedir. Bizler onları kendi evlatlarımız olarak kabulleniyor, "Allah nazarlardan esirgesin, yolları bahtları açık olsun," dileklerimizle sevgilerimizi iletiyoruz. Şeyhmus Çiçek'in esas zenginliği ileride çocuklarına, dolayısıyla Türk edebiyatına miras bırakacağı şiirleridir...

Kendisine ve evdeşi Nasihat Hanım'a genişlemeye başlayan aileleri ile birlikte çocuklarıyla, torunlarıyla sağlıklı, huzurlu, başarılı uzun yıllar diliyorum...

ETTIĞİNİ BUL E Mİ?

Tütünün tütmesin, ocağın sönsün
Gün geçtikçe kıymetimi bil e mi?
Dilerim hanende baykuşlar ötsün
En sonunda ettiğini bul e mi?

Zülfelerin kirmenlerde bükülsün
Tenin yansın, ciğerlerin sökülsün
Top belikler teneşire dökülsün
Tutam tutam saçlarını yol e mi?

Düşündükçe derinlere dalasın
Gözyaşların deryaları sulasın
Eşinden dostundan ayrı kalasın
Sormasınlar hatırını kul e mi?

Hoyrat girsin dostlarıyla arana
Ak değmesin yüzündeki karana
Derman bulunmasın azgın yarana
Türlü türlü dertlerinden dol e mi?

Bedenin çürüsün, tenin delinsin
Kusur, günah kimde ise bilinsin
Her bir yanın bin parçaya bölünsün
Ellerinden ayrı düşün kol e mi?

Duran Baba talan olsun harmanın
Tabiplerde bulunmasın dermanın
Yaradan'dan gelsin senin fermanın
Canın tabutuna olsun pul e mi?

Duran TAMER (Duran Baba)

TUFAN GÜNÜ

Fatma PEKŞEN

Tufandı resmen. Tayfun ya da tsunami bile denebilirdi. Necdet Bey ne demişti sabah kahvaltısı için kızartma yaparken? “Hanım, birkaç tane fazla börek kızart. Çocuk garibanın teki, belki özlemiştir.”

Sonra da eklemişti. “Zaten ev hayatı yok, nerde akşam, orda sabah. Sevaba girersin.” Sevap sevaptı da; şu da’lar olmasaydı. Bilirdi Necdet’i. Otuz yıldır tanırdı. Biraz dolandır gelir, “Hanım, iki tas da sütlaç pişirsen hayrına” deyiverirdi. Bunca zamanlık kocasını tanımaz mıydı hiç!

Hafta sürmez tekrarlanırdı bu senaryo. “Kızcağız yetiştirme yurdunda kalıyor, aile havası alsın biraz. İki sıkım mantı açiver. Senin bülbülyuvaların bir okulun dilinde Sabiha. Kız tulumba tatlısı yemekten usanmıştır. Faydalansın ananın babanın hatırına.” Faydalansın, faydalansın da.

Şu kahrolmayası sular da kesileceği zamanı bulmuştu. Deponun iplik gibi akan suyuyla da dünyanın bulaşığını yıkayamazdı ya! Biriktirse o da olmazdı. Sinekler, böcekler yuvalanırdı içine kıvıl kıvıl. Filmlerde neler görüyorlardı, değil mi? Sonra da devasa büyüyorlar, odalara, dolaplara yerleşiyorlardı. Gece uyurken de...

Bari süt taze olsa. Bozuk çıkarsa alimalah. Zaten midelerinin tadı tuzu yok, bin türlü iş çıkartır başlarına. Bulantılar, zehirlenmeler, hastanelere koşmalar. Yok, röntgenler, tetkikler, sonuç beklemeler. Hastaneler mikrop yuvası zaten. Üstüne üstlük de radyasyon yayıyor. Saç dökülmelerinin sebebi hep radyasyondanmış zati. Geçenlerdeki kabul gününde Gönül Hanım öyle dediydi. Kaç yıl eczanede kalfalık yapmış hanımdan daha mı iyisini bilecekti Necdet. Eve gelip söylediğinde olma-

yan bıyığının altından gülmüştü ama olsun. Her haberde mutlaka gerçeklik payı vardır.

Hay Allah! Kutunun üstünde tam da bugünün tarihi var. Pirinçler şişmeye durmuşken, kapağı açıp sütü boca mı etmeliydi, yoksa yenisinin mi icabına bakmalıydı? Acaba sabah saatlerinde mi ambalaj yapmışlardır, akşamüstü mü? Son günün tarihi olması neye işaret eder. Zehirlenirler mi bunu tencereye aktarsa. Tutup Necdet’e söylese gamsız gamsız bakar, sonra da “bir şey olmaz be hanım” der. Koltuğundan kalkıp da sokağa düşeyim, taze bir kutu getireyim demez.

Şimdi kaç sokak ötedeki markete kadar kim gidip gelecek? Tam da havalar soğumuşken, gizli buz tutma ihtimali varken, Allah korusun ‘şırak’ diye boylu boyunca uzanıverirse sokağa. Taksi mi ezer, okul servisi mi yassılır çarçabuk. Elin ne idüğü belirsiz adamları yardım niyetiyle yaklaşır da cebini koynunu mu boşaltır... Hadi market parayı yürütse neyse de kimliği kapıp gitti miydi, ne yolsuzluklara bulaştırırlar adamı. İşin yoksa hapislerde çürü. Filmlerde görmediler mi hiç! Bilmiyorlar mı sanki.

Hem çara çamura belenen o giysilerle eve adım mı atılır. Bin türlü mikrop kaynıyor sokaklarda. Her türlü ifrazat mevcut kaldırımlarda. Eskiden ‘kar yağsın da havanın mikrobu kırılsın’ derlerdi büyükler. Karın kendisi mikrop ayol. Kaç yıldır bangır bangır bağıyorlar ekranlardan. O güzelim karı, bulutu, yağmuru bile deodorantlarla, bilmem ne gazlarıyla bozdular!

Rahmetli dedeciği kalksa da görseydi şimdi. Deriden önlüğü, kırıks kırıks alını ve kırmış burnuyla devamlı bıçak nacak bilerken hatırlardı onu. Kasap dükkânında çalışan

elemenlarına, edevatlarını bîtamam etmekle günü akşam ederdi. Dolly'yi Oyaly'yi görse, Alimallah geri girerdi kabrine.

Sokağa tüküren birini görse, anasından doğduğuna pişman ederdi okkalı lafları saydırırken. Karşıdakinin haddine mi düşerdi ki bir daha aynı cürmü işlesin.

Nerde akşam orda sabah, dedi Necdet. Sokak çocuğu mu yoksa bugün gelecek olan genç? Tiner de çekiyor mudur acaba? Oyyy! Allah korusun! Kafaları bulanık olur onların. Tebeşiri peynir görürler. Geçen sene gözle-riyle şahit olmadı mıydı tramvay durağında! Kazınmış kafasında kırk dikiş iziyle rayların üstünde yürüyordu binlercesinden sadece biri. Elindeki şeffaf naylonu, içindeki yapışka-nıyla birlikte burnundan ayırmıyordu. Dönüp şehlâmsı bakışlarıyla kendisini süzdüğün-de, korkudan Necdet'in kabanına girecekti neredeyse. Bırak dedesi gibi laf saydırmayı, gözlerini bile başka yöne çevirirken tir tir tit-remişti. Haberlerde tek tek saymıyorlar mıydı vakaları...

Salona mı götürse sütlaç kâselerini, mut-fakta mı bıraksa. İki tarafın sıcaklığı birbiriyle eşit aslında. Her durumda nasıl olsa soğur. Ama ama... Şimdi Necdet'in rahatlığı tutup da "oğlum git de Sabiha teyzene yardım et" derse. Ya o ev hayatı olmayan çocuk, derli toplu mutfağı görüp duygulanıp da bir taş-kınlık ederse. Hani o lazerli, lazersiz sürüyle bıçağın yer aldığı çekmeceyi açıp da... Boğazına bıçak dayanmış gibi irkildi elinde kepçeyle kalakalan. Birkaç saniye nefessiz bekledi, sonra koca bir soluk boşalttı ortalığa.

"Öğlenden sonra gelecekmiş Sabiha. Acele etme o kadar."

Acele edecek bir şey yapmıyor zaten. Hepi-topu birkaç dilim puf böreği ile üç beş kâse sütlaç. Bir avuç da çerez koyar tepsiye; dona-nır gider işte. Tepsi donatmak, çerez koymak mı dedi kendi kendine! Çilingir sofrası gibi. Sarımsaklı, turşulu, anasonlu. Misafir içki miçki içmiyordur inşallah.

Tövbe estağfurullah! Tövbe estağfurullah! Nerden aklına geliyor ki bunlar? Daha geçen-lerde Pınar kızmamış mıydı kendisine: "Anne sen çok kuruntu yapıyorsun son zamanlarda. Bir doktora görünsen" diye. Asıl onlar rahat insanlardı. Necdet ile Pınar Hanım. 'Hık!'

demiş birbirlerinin burnundan düşmüşler. İn-sanlar birbirlerine güvenmelilermiş. Öyle kırk kapının ardına sinmemelilermiş.

Neyse, çiçeklerin su zamanı gelmiş. Şu kuru dalları ayıklayıp, sularını verene kadar da epey vakit olur. O çocuk mu genç mi, sa-lonun eksilmeyen misafirlerinden birisi ola-cak kişi, kapıda belirir de bir günü daha de-virmiş olurlar.

Emekli olmadan önce kocası okuldan hallederdi bu ziyaretleri. Üç senedir ise evini kabul salonuna döndürmüştü. Kendisi de eğ-leniyordu bazen. Hani gelenlerin düzgün, ya-muk yapmayacak birileri olduğunu bilebilse.

"Babamı hiç tanımadım ben. Nakliyeciy-miş, kazada ölmüş. Anam büyüttü bizi. Fırın-da çalışıp bizi geçindirdi. Ben en küçüğüm." En küçük sensen bu cüsseyle. Necdet'i bile yere devirirsin oğlum. Gözlüklerinin ardından bir tuhaf mı bakıyor ne. Bir şey yapmaz inşallah. Kanlanmış gibi görünüyor beyazları; iplik iplik kırmızılar.

"İmtihana çalışıyorum teyze. Hiç uyuma-dım gece. Kahvede yattım zaten. Korna ses-leri, ambulanslar durmadı ki. Anam ablamın intiharından sonra uyku ilacına alıştı. Onsuz edemiyor, bağımlı oldu. Evi söksen duymaz. Bu yüzden gitmedim eve."

Ev var da gitmiyor. Ana ilaç bağımlısı. Abla intihar etmiş. Aman Allah'ım! Daha ne-ler anlatacak bu çocuk? Şu Necdet de tuva-lete girecek zamanı buldu ha. Sabahtan beri tıkınıyor, olacağı o. Güya misafiri geldi. Kar-şılama da sohbet etmek de başımıza kaldı. Ne olursa olsun, misafiri tek başına bırakmak yakışık almaz.

"Abimi vurani dedem haklayıp hapse gi-rince, anam iyice kötüleşti. Sigarasız duramı-yor, bir deri bir kemik. Görenler tanımıyor. Evin halini bir görse, kapkara."

İri gözleriyle tabloları, dantelli yastıkları inceliyor bir taraftan da. Sonra bakışları gözlüklerime sabitleniyor. Çok belli olmuyor-dur inşallah titremelerim.

"Uzun zamandır böyle düzgün bir evde oturmamıştım. Ev sizin mi?"

Aman Allah'ım. Sorguya başladı işte. Kira mı desem, bizim mi desem? Duymazlıktan mı gelsem!

"Teyze benim sigara içmem lazım. Balkon

müsait mi?"

"Müs müs müsait de..."

Eyvah, şimdi gidip Necdet'i tuvalette sıkıştırırsa... Oh. Balkon kapısının kapandığını duydum, çıktı nihayet. Canım Necdet'im; yırttı çok şükür.

Ay! Ya bu çocuk da ablası gibi intihar ederse! Sekizinci kattayız ayol. Parçası bulunmaz atlarsa. Bir de rezil oluruz ki millete. Eski komşum Suzan bile oh çeker. Nasıl intihar etmiştir ki o kız acaba? Terk mi edilmiştir yoksa.

Ya ben çayı doldururken, saçımdan tutup yüzümü ocağa yapıştırırsa. Ya da sesimi duyup koşan Necdet'ten fidye isterse. Bu da bağımlıysa anası gibi. Dede kimi haklamıştı? Abisi birini vurmuştu hani. Yok, abisini vurmuşlardı. Abisi de bunun gibi azman mıydı acaba? Gözleri kırmızı iplikli.

Ay, balkon kapısı kapandı; geliyor hışır hışır üstünden çıkarmadığı montuyla. Montunun cebinde kim bilir neler saklıdır, üf! Şimdi püskürtürse suratıma doğru. Sonra da gerine gerine gelen Necdet'e püskürtürse. İkimiz iki yana serilince, vakit de ilerliyor. Pınar'ın işten çıkış saatini bekler de... Aman Allah!

Nerde kaldın Necdet! Tuvalet mi düştün? Patla e mi. Burada kırk doğuruyorum şu oğlan gözlerini bana kilitleyince.

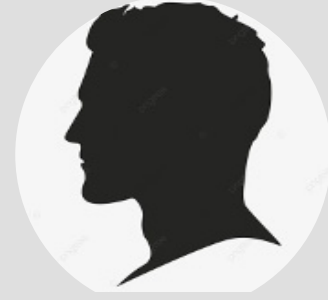
*

Gece yarısını geçip de sokakların sesleri iyice azalırken, Necdet Bey keyifle doğruldu yatağından. Komodinin diğer tarafındaki eşinin telefonunu aldı, yumuşak terliklerini giyerek salona doğru yürüdü.

Karısının gün boyu kızına yazdığı mesajları kendi telefonuna aktaracak, sonra da yeni hikâyesine başlayacaktı.

Aylık yazılar gönderdiği derginin müdürü ken

disini arayacak, birbirinden ilginç hikâyeleri için kendisini tebrik edecekti. Kocasının yazdığı hiçbir yazıyı okumayan Evham Hanım da pardon Sabiha da hiçbir şeyden haberi olmadan kuruntularıyla geçinip gidecekti.

HAZAN

Sırtındaki gamlı hazan
Örtündüğün son pelerin
Geçmiş gayrı güllere eş
Bülbüle dost handelerin

Erken sinmiş ruhuna o
Yorgun sarhoş gecelerin
Dökülüyor dudağından
Bak başıboş hecelerin

Gör sana da hükmedecek
Her dün gibi bu bugün yarın
Koparılmış gözlerinden
O gizemli sayfaların

İlham vermez şiirime
Fersiz bakan mat gözlerin
Dost olmuşun gecelerle
Şen gözdesi gündüzlerin

Dökülmüyor alnına hiç
Pak alnına top kâkülün
Solmuş rengi yanağında
Yüzündeki gonca gülün

Nuh Naci MIHÇI

ASABI'YE VAR MISIN?

Bundan sonra hiç bir şeye,
Karışmayalım üstadım.
Kimseyle şairim diye,
Yarışmayalım üstadım.

Kanmayalım boya bosa,
Boyu uzun aklı kısa,
İkiyüzlü her kim varsa,
Barışmayalım üstadım.

Dert etme hiç bir olayı,
Vardır elbet bir kolayı,
Paydalardan çalıp payı,
Kırışmayalım üstadım.

Anlamayan koyunlarla,
Geçti ömrün oyunlarla,
Saygı değmez, sayınlarla,
Vuruşmayalım üstadım.

Bir cansın sen candan sonra
Son var mı ki sondan sonra?
Soysuzlarla bundan sonra,
Görüşmeyelim üstadım.

Yusuf DOĞDU (BERBATİ)

BERBATİ'YE KARIŞMAYALIM

Nekes sever para pulu,
Eşeği bey yapmaz çulu,
El kiridir dünya malı,
Kırışmayalım Berbatı

Senlik benlik yıkmak için,
Yurda nifak sokmak için,
Ciğerleri yakmak için,
Vuruşmayalım Berbatı

Hatır taş a dahi geçer,
Herkes ektiğini biçer,
Koyun kavalla su içer,
Karışmayalım Berbatı

İyilik olsun niyette,
Kalmamak için zillette,
Yobazlarla cehalette,
Yarışmayalım Berbatı

Ahmak olan ibret almaz,
Dibi delik testi dolmaz,
Kötü insan örnek olmaz,
Görüşmeyelim Berbatı

Asabi olsa da atan,
İsterse koynunda yatan,
Herkim varsa vatan satan,
Barışmayalım Berbatı

Köksal AKÇALI (ASABİ)

İSTİKLAL MARŞIMIZ, MEHMET AKİF ERSOY VE ÇANAKKALE

İhsan YALÇINKAYA

İstanbul Hükümeti, Mondros ateşkes hükümleri gereğince orduyu terhis etmiş, yeni bir ordu kurma çalışmalarında sayısız güçlüklerle karşılaşmaktadır. Meclis Hükümeti, yeni bir ordu oluştururken, bu orduyu ayakta tutacak, ona moral verecek güçleri de harekete geçirme çabasıdadır.

Bu bağlamda, Milletin ortak duygularını, ümi

terlerini, birlikte yaşama ve var olma azmini, milli birlik ve inancını terennüm edecek, ahenkle söylenebilecek şiirimizin klasik ve retorik kompozisyon düzenini, temsil kabiliyetli, milli mutabakat içerikli sembol bir esere ihtiyaç vardır.

İşte böyle bir ortamda; Anadolu'da tutuşan heyecanı koruyacak, vatan sevgisi ve inancı canlı tutacak, imanı yeniden hatırlatacak ve besleyecek, milletin şanlı mazisi ve ruhundan süzülen bir marş olması düşüncesinin hâkim olduğu bir alışımda, İstiklal Marşımız ortaya çıkmıştır.

Doğuşu, Kurtuluş Savaşının en çetin dönemine rastlayan İstiklal Marşımız, Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılırken, bilinçaltında yer etmiş olan mazimize ait tarihi, edebi, dini, kültürel ve ona bağlı gizli ve derin unsurlardan beslenmiştir.

Akif'in portresinin temel çizgilerinin de belirginleştiği yenileşme ve başkalaşma arasındaki fark, yetiştiği çevre, aldığı terbiye ve eğitim, inanç ikliminin bütün olgunluğunun ve güzelliğinin yaşandığı bir ailede ortaya çıkmış olması asla rastlantısal değildir.

Ünlü bir şairimiz, Akif'in aile ve kökeni ile ilgili tanımlamayı yaparken, Baba soyu Rumelili, Ana soyu Buharalı, doğuş yerini de Fatih olarak belirtmektedir. Akif'in bu özelliği anne boyutunda; duyarlılığı, sağduyulu olmayı, kendini ülkeye adanmışlığı ve şairliğini... Baba çizgisinde; ataklığı, yılmazlığı, her vuruşmada daha da çelikleşen bir savaş adamlığını, gözü pekliliği, korkmazlığı, ürkmezliği ve umutsuzluğa düşmezliği...

Doğuş yerinde ise; İstanbul'un içindeki ikinci bir İstanbul olan Fatih Semtinde hayatı tanıyıp, keşfettiği yönünde bir karakteri ortaya koymaktadır. Mehmet Akif, toplumsal dokuyu, inanç ortamının güzelliğini, halkın yazılı olmayan mutabakatlarını, modern hayatın yerli ve geleneksel alana nasıl nüfuz ettiğini, bu gidişatın hangi çelişkilere, trajedilere yol açtığını, neleri çürüttüğünü, nelerin eksilttiğini ve nelerin yenilenmesi gerektiğini bu mahallede gözlemledi.

Bilim ve Teknoloji ile Garplılaşma ve kendi olma ya da benzemek arasında tercihlerin ilk çizgilerini burada idrak etti. Hatta doğulu ve batılı olmayan, kültürel kimlik ve milli şahsiyetini ana kavramlarla anlatamayan ve kutsallarını korumak üzere harekete geçemeyen bir neslin, entelektüel bir ufuk yakalayamayacağını, dünyaya hükmedemeyeceğini, dünyayı etkileyemeyeceğini ve dünya ile uyum sağlayamayacağını, birikimlerini sosyal hayata uyarlayamayacağını izahatını ve temelini de bu semtte elde etti.

Her türlü boğumlanmaya açık bir fakirliğin sade ve onurlu bir hayata nasıl dönüştü-

rülebileceğini, erdemli yoksulluğun helal kazanç ve emek olduğunu, şiirle gelen ödölün, yoksul kadın ve çocukların iş öğretilmesi için verilmesini önermesi, edip, vakar ve haysiyet abidesi Mehmet Akif Ersoy'un bugünkü sosyal yaraların kapanması koleksiyonunda ilkeli anlayışın toplumun tüm kesimleri için model bir tavır olarak algılanması gerektiği ortaya konulmuştur.

O, Vatan hizmetkârıydı. O, Ağrı Dağı gibi mertebeden yurda bakınca gurur duyuyordu. O, Türklüğe âşık, ırkçılığa şiddetle karşıydı. Gurur ve kibiri hiç olmadı. O, sözünün eriydi. Batı ile mücadeleyi "Hak ve Batıl" savaşı olarak gördü. Milleti tankla topla yıkılamayacağını ancak kendi birliğinin çözülerek yıkılabileceğine inananlardandı ve O, Yüce Peygamber'in sünnetine uyarak 63 yaşında dünyasını değiştirdi. Milletimizin en yaygın ve en büyük müşterek değerlerinden biri olan İstiklal Marşımızı da ancak müteferrik, dava ve devlet adamı, yazar, şair ve daha birçok güzel sıfatlara haiz, tarihimizin altın sayfalarında yerini almış böyle münevver bir insan yazabilirdi. Zaten birçok şiirinde görüldüğü gibi, İstiklal Marşında da bir roman hacmiyle anlatılabilecek kurgusal bir derinlik yakalamıştır Mehmet Akif.

Metindeki muhteva kurgusu, bir sabah vakti şafakla başlar, milli mücadelenin mukaddesatı ve Türk vatanının düşmanlardan temizlenmesi öyküsü ile devam eder. Milli birliğimiz, istiklalimiz, hürriyetimiz, vatanımız ve şehitlerimiz ile kutsal bir terkibe ulaşır.

İstiklal Marşımızın içeriğinde, tarih sahnesinden silinip gitmeyeceğimizi yedi düvele gösteren bir milletin direnci, başarıları ve özgüveni vardır. Her kelimesinde, içerisinde ümit olan, başarı imkânı olan ve millete güven veren bir ses gizlidir. Her cümlede kararlılık ve mücadele gücünün altı çizilmiş, iç muhasebesinin ve direniş gücünün yansıması dile getirilmiştir. Dulasallaştırılan dilek ve temenniler hece hece kararlılığa dönüştürülmüştür.

Neticede zafer sevinci ve mutluluğa da-

yanan bir hareketlilik, ödenen bedeller, özgürlük ile karşılığını bulmuş, hakkımız olan istiklal kazanılmıştır.

İstiklal Marşımızın konusu Milli Bağımsızlıktır. Milli özgürlüğümüz, en dinamik sosyal birim olan aileye kadar indirgenmiş ve milli varlığını temsil eden ocak kavramı ile milletin en son ferdi kalıncaya kadar, milli varlığımız bağımsızlığımız var olacak, bayrağımız sonsuza kadar dalgalanmaya devam edecektir, denilmiştir.

Yine İstiklal Marşımız, Kuva-yı Milliye örgütlenmesi ile direnişlerin gösterildiği, sosyo ekonomik, siyasal, askeri, politik olumsuzlukların üst üste yığıldığı, umutsuzluk ve yılgınlık ortamında, necip millete ve Yüce Peygamberin mazhar kıldığı şanlı ordusuna yeniden doğruluş, ayağa kalkış için ümit, şevk ve moral telkin etmiştir.

Mehmet Akif'in Milli Mücadele Hareketine destek maksadıyla geldiği Ankara'da, Tacettin Dergâhında yazdığı en önemli şiir kuşkusuz ki İstiklal Marşı'dır. Akif'in son yüzyıldaki öykümüzü anlattığı şiirlerini, destanın muhtelif parçaları olarak düşünecek olursak, İstiklal Marşını anlamak için marşı, Çanakkale şiiri ile birlikte düşünmek en akılcı değerlendirmeye olsa gerek. Çünkü her ikisi de bir diriliş destanıdır.

Bilindiği gibi Çanakkale savaşları, saldıran çeliğe ve ateşe karşı, etin ve kemiğin kendini savunmasıydı. Bilenlerin ellerinde Kur'an okuyarak, bilmeyenlerin Kelime-i Şahadet getirerek safları sık ve düzgün tutan Mehmetçiğin meydanlarda, haykırış ve sarsılmaz duruşuna Mehmet Akif;

Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda
Kararlılığı ile bir fikir, iman ve vatan eri
şuuruyla karşılık vererek, bu necip milleti
Ebediyete Söylenen İstiklal Marşı ile taçlandırmıştır. Ortaya çıkan sonuç şudur ki;

İstiklal Marşı, altı bin yıllık tarihi öykümüzün değerler bütünü ve mukaddesleri

uğruna ettiği yeminin manzum ifadesidir. Bayrak sevgisinin vazgeçilmez terennümü, kararlılık, azim, erdem ve cesaret sembolüdür. Allah'a sığınma ve millet adına yapılmış dua ve yakarışın en kutsi ifadesidir. Şehit çıkmayan evin kalmadığı, istilacı güçlere karşı direnmek için her türlü dayanağın tükendiği bir ortamda, İstiklal Marşı, bir gök gürültüsü, Anadolu semalarında yankılanan bir yüce ses, milletin ve ümmetin bağımsızlığımızın sönmez meşalesi olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mili Marşı olan İstiklal Marşımız, Mehmet Akif Ersoy'un cesaret ve tahammül aşlamak ve O'nda var olan cevheri harekete geçirmek için milletimize vermiş olduğu en büyük armağandır. Milletin Kendisinin ve Milletin Ordusunun şecaat ve kahramanlık ve fazilet destanıdır.

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak.
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

Mısralarındaki duygular milletin, asırlardır damarlarında hissettiği heyecan ve asil ruh derinliğini yüreklere nakşetmiştir.

Milletin ve ümmetin sarsılmaz maneviyatının tecessüm etmiş haliyle, bayrağımızın kaderi ve milletimizin kaderini birbirine bağlayan, 'Allah bu millete bir daha istiklal marşı yazdırmasın!' diyen Akif'i ve bu muhteveyata mazhar olan rahmeti rahmana yürüyen tüm şehitlerimizi Rabbim cennetiyle cemaliyle şerefletirdi İnşallah.

Akif'in, Türk Milletinin, iman ve özgürlüğün en kaçınılmaz hakkı olduğu betimlemesi, "İslam'ı öyle yaşa ki akıllar dursun. Sen ona buna değil Allah'a kulsun." İfadesiyle, olup biten ve yapılması gerekli her şeyi iki dizinin içerisine karmış olması muazzam bir hikmettir.

Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin İstiklal...

SÜLEYKE

Süleyke,
Kapılar mühürlü!
Çek çıkar beni
dünyaya yağdığım pencereden.
Mış'lı geçmiş zamanları yaz...
Gönlün divit
Kanın mürekkep
Toprağın kâğıt.
Bizi yakan bizden ise yangını çıkaran kim?
Değil mi ki bu sefer bize benzeyip, bizden olmayanlar için.
Buzul kuşlarının kanatlarındaki
yıldırımlardan getir bana!
Ocağım yandıkça erisin zaman
Haşr vaktini külliyan yalanlayan
şeffaf küllere delil...
Aldanma suretinin rengine.
Beyazdan hasıl yedi renk, ışığa imtiyazdı
Ki biz grilerle savaşırken,
Belhûm adalların emdiği süt de beyazdı.
Kabrın mengenesini sıkığında
Münker ile Nekir
Bilmem nasıl anlatılır
beyazın içindeki beyaz kir?
Söyle!
Hangi fakat, hangi ama kopardı
alemlerin saadet zincirini?
Biz beyazda ararken renklerin tacirini.
Ah Süleyke!
Çek çıkar beni!
Bulutların kınından,
Yeryüzüne şiir sızsın
renklerin yarasından.
Gönlün kırıldı
Kanın kurudu
Toprağın savruldu
Mış'lı geçmiş dediydik.
Geçmemiş...

Banu SANCAK

GESSİ BAĞLARI TÜRKÜSÜ'NÜN KAHRAMANI NECMİYE HANIM

Halit ERKİLETLİOĞLU

Gessi Bağları, bir trajik hayatın ve göz yaşlarının türkü formu ile dile getirilmiş halidir.

Türkünün sözleri okundukça yumak yumak çileler, katmer katmer dertler adeta ciğerleri parçalar. Türkünün kahramanı Necmiye, Kayseri'de yaşamakta olan fakir bir ailenin kızıdır. Küçük yaşlarda iken babasını kaybetmiş ve kendinden daha küçük iki kız, bir oğlan kardeşi ve annesi ile kalmıştır. Aile olarak maddî ve manevî sıkıntılar içinde kıvranırlarken şehrin eşrafından Şükrü Efendi, Necmiye'nin yaşının küçüklüğüne aldırmadan ona talip olur. Aile için başka seçenek olmadığından bu talebe olumlu cevap verirler ve Necmiye, Şükrü

Efendi'nin Kayseri'de Kışıkapa Mahallesi'ndeki evine gelin gider. Büyük ümit ve hayallerle başladığı yeni hayatında daha ilk günlerden itibaren umduğu ilgi ve saygıyı görmediği gibi itilip kakılmaya, hatta dayak ta dâhil birçok baskı ve zulme uğrar. Kısa zaman içinde karşılaştığı bu hakaretler karşısında için için ağlayarak sabretmekten başka yapabileceği bir şey yoktur.

"Gene kalaylandı sofranın tası,
Silerim durulmaz gözümün yaşı
Şu benim çektiğim soysuzun işi
Ne deyim ağlayım bu böyle kalmaz,
Kulların başına gelmedik olmaz."

Kütür kütür kırdın felek dalımı
Kimselere diyemiyom halimi
Ben sana ne yaptım Allah zalimi
Neyleyim neyleyim hep alnımı yazısı
Gülmemiş bu dünyada anam kuzusu

Diyerek ilk ağıtlarını yakmaya başlar.

Necmiye bu kadar cefaya sabır ve çaresizlikle katlanırken Şükrü Efendi günün birinde daha da kötüsünü yapar ve Necmiye Hanımı boşayarak evden kovar.

Küçük yaşlarda büyük sıkıntılara düşen Necmiye ve onun bu durumundan kahrolan annesi, bir müddet sonra Gessi'den gelen bir talibe mecburen derhal olumlu cevap verirler.

Ah çeker ağlarım dinmiyor acım
Ne yapsam silinmez şu alın yazım
Böyle mi olur gelin iken şu yüzüm?
Devşirdim çiçeğim elimde kaldı
Gidiyom gurbete benim nem kaldı?

Gelgelelim ki gelinliği ile başka bir yeni hayatına doğru ümitle koşmakta olan Necmiye'nin bu hayalleri bir anda yine suya düşer. Zira evlenme haberini alan zalim Şükrü Efendi atı ile Gessi'ye yetişir. Düğün alayını basar ve "sen benim nikâhlımsın, seni başkalarına yar etmem" diyerek Necmiye Hanımı yaka paça tekrar kendi evine getirir ve Şükrü Efendinin şerrinin korkusundan kimse de sesini çıkaramaz.

"Gessi bağlarında bir top gülüm var
Hey Allah'tan korkmaz, sana bana ölüm var
Ölüm var da şu gençlikte zulüm var
Atma anam atma beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime"

Ancak kısa bir zaman sonra, kabına sığmayan ve belki de psikolojik sıkıntıları olan, Şükrü Efendi kendini vurarak intihar eder. Talihsiz Necmiye bu seferde çok genç yaşında yine ortada kalmıştır. Yeniden ana kucağına dönerek kardeşleri ile oturmakta olan annesinin evine taşınır.

"Gessi bağlarında tokaçım taş
Gardaş ekmeğini, kakarlar başa
Çalışıp yeldiğim emeğin boşa
Örtün pencereyi değmesin yeller
Dertli olduğumu bilmesin eller"

Zaten had safhada geçim sıkıntısı içinde olan annesinin yanında sığıntı gibi yaşarken yine Gessi'den gelen yeni evlenme teklifini fazla irdelemeden kabul eder. Çünkü Necmiye için bu teklif yeni bir kurtuluş umududur ve belki de artık kara talihi dönmüştür. Artık belki de sonunda çoluk çocuğa kavuşacağı mutlu bir yuvası olacaktır

"Gessiye giderken yollar ayrılır,
Bindim arabaya başım devrilir,
Bize kısmet gurbet elde verilir.
Ben gülsem oynasam yasak diyorlar,
Varın, yoğun elinden alsak diyorlar."

Telli duvaklı gelin olarak gittiği Gessi'de önceleri köy ortamına uyum gösteremez. Gerçek kocası ve gerekse de kaynanası tarafından horlanır. Bu durumunu annesine acı bir ağıtla seslenerek belirtir.

"Gessi bağlarında gülünen çayır
Ana ben ölüyüm başını çevir
Kaynanam imansız, güveyi gâvur
Gel otur yanıma, hallerimi söyleyim
Halimden bilmiyor, ben o yâri neyleyim"

"Gessi bağlarında gülünen süsen
Hiç iflah olmuyor yârine küsen
Candan kimsen yok ki derdini disen
Yas tutsun ellerim, kına yakmayım,
Kör olsun gözlerim, sürme çekmeyim."

Fakat zaman içinde köy hayatına ve yeni ailesine alışır. Hatta kocası ile aralarında bir aşk başlar. Bu defa gerçekten mutluluğu yakalamıştır. Bu arada bir de kızları olur.

Gessi bağlarında da açılmış güller
Derdimi söylesem de deli olmuş derler
Şu gizli sevdami da bilmesin eller
Gel otur yanıma da boyu posu güzelim
Gülerim ağlarım da ah çekerek gezerim
Ancak çok kısa süren mutlu yuvası yeni bir darbe ile yeniden bozulur. Çünkü onu çok seven ve bir dediğini iki yapmayan kocasını as-

kere alırlar. Yârinin askerlik süresinin sonunu hasretle ve sabırla beklemeye başlar. Bu bekleme uzun seneler sürer. Sonunda da kocası bir sebeple askerden bir daha dönmez. Bu arada kaynanası da ölmüş, Necmiye Hanım gurbette küçücük kızı ile tek başına kalarak kara bahtını, kem talihini bir defa daha en ağır şekliyle yaşamaya başlamıştır. Gessi'de yolun sağında olan etrafı bağlarla çevrili kermerli evinde pekmez satarak, halı dokuyarak en asgarî şartlarla geçinmeye çalışmaktadır.

Gessi bağlarında yolun sağında
Güller çiçek mi açar yavru bağında
Yavrusu koynunda elin yanında
Yas tutsun ellerim kına yakmayım
Kör olsun gözlerim de sürme çekmeyim

Bellettim bağımyı yemedim üzüm
Kaynattım pekmezi gelirim güzün,
Garibe vermezler bir salkım üzüm
Neyleyim ağlayım anam, alın yazısı
Kader böyle imiş anam onmaz bazısı

Halımı dokuyup bağ mı tutayım?
İssız gecelerde nasıl yatayım?
Kendimi ben ırmağa mı atayım?
El kadar alnımda, kara yazım var
Evvel bir başımdı, şimdi kızım var
Bu kadar maddî sıkıntılar ona artık bir şey ifade etmemekte O, yalnız çok sevdiği kocasının ve hayatta tutunacak tek dayanağı olan annesinin hasreti ile yanıp kavrulmaktadır. Necmiye'nin artık bundan sonraki çileleri, dertleri dizi dizi ete kemiğe bürünüp karşımıza türküler olarak çıkmaktadır.

"Başına bürünmüş el kadar astar
Asker babasını yavrusu ister
Bir suretin sal da yavruya göster
Neyleyim dünyayı yâr olmayınca
Tomurcuk gül gibi koklamayınca

Bülbülüm uçtu da kafesi durur
Ne güzel ellerin baban da görür
Babasız yuvada evlât mı büyür
Meğer taş biber ekilmez imiş
Kötülerin kahrı çekilmez imiş

Dağdan yuvarlandı kayalarımız,

Gam ile yoğrulmuş mayalarımız,
N`ola taş doğuraydı analarımız.
Yaz yaz mektubunu postaya bırak
Varamam yanına yollarım ırak."

Diye feryat ederek asker kocasından haber bekler. Çilesini ve iç dünyasını samimi bir şekilde dizelere dökmeye devam eder.

Gül koymuşlar menekşenin adını
Dünyada almadım anam ben muradımı
Ben ölürsem dertli koyun adımlı
Örtün pencereleri anam değmesin yeller
Dertli olduğumu aman bilmesin eller

Gessi bağlarında üç ırgat işler
Anamdan mı gelir şu uçan kuşlar
Analar doğurur ele başışlar
Atma garip anam beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime

Gessi bağlarının gülleri mavi
Ayrıldım yârimden anam gülmeyim gayri
Ayrılık yaşını silmeyim gayri
Yas tutsun ellerim kına yakmayın
Kör olsun gözlerim sürme çekmeyin

Gessi bağlarında dolanıyorum
Yitirdim yârimi anam arıyorum
El kadar mektuba güveniyorum
Yaz yaz mektubunu anam postaya bırak
Felek bizi ayırdı anam yolumuz ırak

Saç üstünde fısır fısır bazlama
Ben yaralıyım ciğerimi közleme
Ana ben ölüyom gelir diye gözleme
Atma garip anam beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime

Gessi bağlarında kaynar serince
İçerim kan ağlar anam seni anınca
İflah olmaz ben bu dertten ölünce
Örtün pencereleri aman değmesin yeller
Dertli olduğumu aman bilmesin eller

Gessi bağlarında bülbüller öter
Ateşim yanmadan aman dumanım tüter
Bana bir şey oldu ölümünden beter
Örtün pencereleri aman değmesin yeller
Dertli olduğumu aman bilmesin eller

Hem koca hasreti hem de bir daha yanına dönmeyi kendine yediremediği anne hasretini bir arada çeken bu çifte kavruk gönül, yine de annesinden başkasına yanamaz; çünkü bilse bilse onu ancak annesi bilir, annesi anlar. Ancak bu sıralar da tek güvencesi olan annesi de ölmüştür. Hem yetim ve hem de öksüz kalmış olan Necmiye bu defa şöyle seslenir:

Ocağa et koydum yiyesim geldi
Ciğerim anamı aman göresim geldi
Açıp mezarını giresim geldi
Atma garip anam beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime

Bu hasret onu kızgın bir çölde susuz kalmış ceylana çevirir. Eğrim eğrim, katar katar, sıra sıra uçan kuşlardan anasından, yâren ve dostlarından haber bekler. Onlara sorar onlarla konuşur. Kendini dağlara taşlara vurur ve bugün anonim ilâvelerle yüzden fazla kıtaya ulaşan "Gessi Bağları" türküsünün hüznü öyküsü ortaya çıkar.

1880 yıllarda yaşandığı anlaşılan "Gessi Bağları" türkü hikâyesinin kahramanı Necmiye Hanımın, annesinin ölümünden sonra Kayseri'de en yakınları olarak Hasan isimli bir oğlan kardeşi ve Mahiye ile Refika isimlerinde de iki kız kardeşi daha vardır ve onların birinden şöyle bahsetmektedir:

Gessi bağlarında bir tarla nohut
Ben ölüyom anam bir Yasin okut
Küçük kardeşimi yerime büyüt
Ölüm olmasın da ayrılık olsun,
Bize sebep olan içten vurulsun.

Anam ekmeğini pişirdi mola
Yavrularını başına dişirdi mola
Beni de aklına düşürdü mola
Atma anam beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime
Necmiye Hanımın küçük kız kardeşi Mahiye Hanım, İncearab'ın İbrahim Efendi (ölüm 1900) ile evlenir. Bu evlilikten olan Necmiye Hanımın bir kızı olan, Münire Hanım benim (Halit ERKİLETLİOĞLU) anneannemdir...

FUTBOL VE SİNEMA

Mustafa ACAR

Futbol mu daha önce başlamıştı bizim kuşağın beynini uyuşturmaya, sinema mı? Alın size hiç yoktan bir tartışma konusu. Yanılmıyorsam yıl 1960, ilkokuldayız. Okulun bodrum katının pencereleri siyah perdelerle kapatılmış. Buyurun sinema izlemeye. Bir belgeseldi ama konusu ne idi inanın hatırlamıyorum. Önemli değil. Ancak önemli olan husus, bu gösterim benim ve benim gibi oradaki yüzlerce çocuğun sinema serüvenimizi başlatmaya yetmişti.

İlkokul bitene kadar, mahallede bizden üç beş yaş büyük ağabeylerin anlattığı kovboy filmleri, hayallerimizde canlanır, Amerika'nın çobanını yere göğe sığdıramazdık. Ortaöğretime geçince haliyle değişik semte gider olduk. Yeni okul arkadaşlarımız, her biri değişik muhitlerde oturuyordu. Arkadaşa gidiyorum, ders çalışmaya, bahanesi hiç geri tepmez, annelerimizi kandırmaya yeterdi. Tabii harçlıklardan artırebildiğimiz paralarla sinemaya gider olmuştuk. Yalanlarımızdan kovboy, daha açığı Amerika sorumlu idi. -Bir yerlerden tanıdık geliyor mu?- Ancak öyle bir dönüm noktası ki, o günlerde sinema ile futbol arasında tercihim sinema lehine kullanmış olduğumu kırk küsur yıl sonra itiraf edecektim kendi kendime. Kral Ayhan Işık, Kraliçe Sultan Türkan Şoray, altın çocuk Göksel Arsoy, sert adamlar: Eşref Kolçak, Ahmet Mekin, orta sertlikte Ekrem Bora, Fikret Hakan, romantik İzzet Günay, Efgan Efekan, Sadri Alışık, Abidik Gubidik Öztürk,

Cilalı İbo, unutmadan Ayşecik, ses dergisinin seçtikleri Tamer, Ediz, Ajda, Hülya vs. ardından Orta Asya'dan Karaoğlan, Malkoçoğlu, Battal Gazi...

Ses dergisi vardı haftalık, bir de Pazar dergisi. Yeşilçam mensupları evlerindeki çoğunluğunun okunmadığını yıllar sonra anlayabildiğimiz, kitapların bulunduğu kitaplıkları önünde poz verirlerdi. Aktörler mağrur, müreffeh, aktristler şuh ve hak etmiş tavırla. Anadolu'dan bakınca bu insanların bilgi, beceri, yetenek, altyapılarını fark etmemiz mümkün değildi. Onların her biri birer idoldü. Ayhan Işık'ın ince bıyığı, Clark usulü Cüneyt'in saç modeli, Orhan Günşiray'ın tavırları, İzzet'in trençkotu, Kenan Pars'ın, Süha Doğan'ın ropdöşambırı, Muzaffer Tema'nın fuları, Feridun Çölgeçen'in purosuna bir çırpıda sayabileceğimiz, imrendiğimiz şeylerdi. İlerideki yıllarda giyim tarzlarımızı, tutum ve tavırlarımızı etkilemişti. Puro bulamazdık ama yeni yeni gizlice de olsa içmeye başladığımız sigara, jönlere gibi içiliyordu. Yeşilçam kesinlikle gerçeği yansıtmıyordu. Film çekilen evler, köşkler, batı tarzında döşeniyor, yemek masaları, koltuklar, sehpa, gecekonduda sedir üzerine serili kilim ve minderde oturan bizleri, kaderlerimize hasım ediyor, daha sonraki yıllarda kazanacağımız paralara daha o günden temlik koyarak, yönlendiriyordu. Tabii kolayına tüketim toplumu olunmuyordu. Konulara bakacak olursak, üç beş hikâyeye orasından, burasından çeğiştirilerek tekrarlanıp duruyordu. Sınırlı sayıdaki senaristler bu tanıdık

konuları allayıp pullayarak yapımcıya sunuyordu. Arada hâsılât yapan yabancı filmlerin yerli uyarlamaları, seyirciyi coşturuyordu... Televizyonda seyrettiğim bir Yul Breiner filmi yaklaşık kırk beş yıl önce çekilmiş, on korkusuz adamı çağırıştırıyor. Vesikalı yârim Sait Faik'in menekşeli vadi isimli hikâyesinden çalıntı vs... Meğer ne kadar aldatılmış, aptal yerine konmuşuz. Dertleri, ufkumuzu açmak filan değil, cebimizdeki harçlığı sömürmekmiş. Bir kez yakayı kaptırdınız mı daha kurtuluş yok. Hülya Koçyiğit oyuncu ise, Gülşah neden olmasın, Nilüfer yedekte. Selçuk Ural şarkıcı ise, Hakan Ural doğuştan oyuncu, Türkan Şoray'ın kardeşi Nazan'ın ne eksiği var, hem oyuncu, hem de şarkıcı, Öztürk Serengil'in kızı Seren, Sadri Alışık'ın Prensi Kerem, ayrıca dayı mirası şairliği de var. İnanoğlu ailesinden çocuk yıldızlar, Eşref Bey'in mahdumu Harun Kolçak, Kemal Sunal'ın varisi Ali, Senarist Değirmencioğlu'nun kızı Ayşecik, Orhan Günşiray'ın oğlu Mahir'i unuttuk; Sadettin Erbil'in M. Ali'si. Bunlar bir çırpıda sayabileceğimiz, doğuştan yetenek, mesleğe avantajlı başlayanlar. Denilebilir ki –efendim fırsat verilir, halk tutmazsa silinirler.- Zaten mesele de o. Fırsat kime verilse kıyısından köşesinden bir şeyler becerir. Kendisini gösterir, kimse geri zekâlı değildir. Bugün en küçüğü 100 m2 olan dairelerimizin yarıya yakın kısmını, misafir odası olarak ayırıp, yılda üç beş kez o da dini bayramlarda misafir kabul etmiyor muyuz? Yılda beş kez oturduğumuz koltuk takımlarına, hem de çocuklarımızın nafakasından keserek milyonları, taksitle de olsa ödemiyor muyuz? Elin oğlu silah zoruyla mı yaptırıyor bunları?

SÖNMEZ YÜREĞİME NÂRDAN DİYORLAR

Yitirdim aklımı divane oldum
Halimi görenler zardan diyorlar
Aşkın ile yandım amana geldim
Sönmez yüreğime nârdan diyorlar

Vefasız derdimle ağlamak kârım
Gün be gün artar efkârım zârım
Yürekten koylanır ateşim nârım
Tabipler derdime yardan diyorlar

Sinem yaresini görenler ağlar
Ne tabib em sürer ne cerrah bağlar
Gözlerim sellenir yüreğim çağlar
Fehmetmez gözleri körden diyorlar

Gönlümün tahtında o yârim sultan
Yürekte gizlidir dem bile devran
Öl dese ölürüm elimde ferman
Âşık yoksun namus ardan diyorlar

Berrakî 'm aşkımız bir karar kılmaz
Yürekte yaramız yad eller bilmez
Aşkın ateşine düşenler gülmez
Kaldırmaz bağrını yerden diyorlar

Mazlum BERRAKÎ (Ali DEMİRPENÇE)

DOSTANE

Ey Dostum,
Seninle konuştum,
Sende sustum.
Benlik fitnesini tövbelerle kustum.
Ardın sıra kanat çırpın bir kuştum.
Gönlüme gözgü tutan sensin.
Beni bana "bensiz" anlatan sensin.

Ey Dostum,
Sesinde tutuştum,
Can kafesine mahpustum.
Bir katre içinde çırpınan okyanustum,
Bakışında saklanırken gamzeli muştum.
Saçlarımda ağaran tan sensin.
Sohbet ordularına vatan sensin.

Ey Dostum,
Sana bir devriyede kavuştum,
Nice gündüzden hamile bir Şebiarus'tum.
Kâh Şira oldum peşinde kâh Sirius'tum.
Kara delikler boyu nefsim ile boğuştum.
Afakıma güldeki şafakla atan sensin.
Rüyalarımı tabirinle boyatan sensin.

Ey Dostum,
Hasretinden senelerle buruştum,
Yüce dağlar gibi kararıp pustum.
Seni görünceye dek nasıl meyustum?
Yetişmek için menzile masivayla vuruştum.
İçimdeki cevahiri parlatan sensin.
Yeniden almak için pazarda satan sensin.

Yahya ÖZKÖK

LEBLEBİ TOZU

İkimiz de küçücüğüz
Ben mahcup bir oğlan çocuğu
Sen körpe mi körpe bir kuzu
Elinde kâğıttan bir külâh
Pembe leblerinde leblebi tozu

Küçük avuçlarını daldırıp külâha
Üç beş çerez uzatıyorsun bana
Anlatamam mutluluğumuzu
Sahi bir neşe gözlerinde
Pembe leblerinde leblebi tozu

Karşı bakkaldan almışsın çerezi
Bardak hesabı yirmi beş kuruşa
Lezzeti tam, yerinde tadı tuzu
Ve şirinliğine şirinlik katıyor
Pembe leblerinde leblebi tozu

Simsiyah saçların hâlâ örgülü
Okul önlüğün üstünde daha
Hiç unutmadım o anlık pozu
Fotoğraf siyah beyaz ama
Pembe leblerinde leblebi tozu

Yıllar geçti aradan işte
Yine karşılaştık şehrin bir yerinde
Yüzünde umursamazlığın buzu
Ne o gülüşün kalmış ne de
Pembe leblerinde leblebi tozu

Hasan UKDEM

CAHİT SITKI TARANCI'NIN HAYDİ ABBAS ŞİİRİNİN HİKÂYESİ

Ali Rıza ATASOY

Cumhuriyet dönemimizin en çok sevilen, benim de çok sevdiğim, bazı şiirleri yılladır ezberimde olan, Cebeci Asri Mezarlığı'ndaki kabri başında zaman zaman ziyaret ettiğim merhum Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Haydi Abbas" şiiri ve şiirin kahramanı Abbas'la ilgili ilginç bir hikâye anlatılmaktadır, ben de bir şair arkadaşımından dinlemiştim. Abbas'la ilgili öykü çok uzun, ama ben burada mümkün olduğu kadar kısaltarak aktarmaya çalışacağım.

Cahit Sıtkı Tarancı 1940'lı yıllarda Balıkesir'in Burhaniye ilçesinde Yedek subay olarak askerlik yapmış. İlçeye gidip kıta görevine başlayınca ilk işi bahçeli güzel bir ev kiralamak olmuş. O yıllarda Yedek subaylara da emir eri veriliyormuş. Kiraladığı evin anahtarını alıp özel eşyalarını bıraktıktan sonra hizmetine bakmak üzere bir emir eri görevlendirmek istemiş. Sağlığında kendisiyle yapılan bir söyleşide bu olaydan "Bölüğü içtima ettirip gözüme kestirdiğim birisini seçmeye gönülüm razı olmadı, o yüzden bölük yazıcısından künye defterini istedim" diye bahsetmektedir. Yazıcının künye defterini getirmesinin ardından şair, isimler üzerinde göz gezdirirken Mardin Midyat nüfusuna kayıtlı Abbas oğlu Abbas ismini görünce "Abbas gelsin" demiş. Bu istek karşısında yazıcı şaşırarak "Komutanım, Abbas Mardinlidir, okuması yazması yoktur, üstelik Türkçe de bilmiyor" diyerek, bir elindeki sakatlık nedeniyle aslında çürüğe ayrılmış olmakla birlikte, kendi isteğiyle askerliğe alınmış olduğundan da söz etmek suretiyle onun bu işi göremeyeceğini söyleyip başka bir isim seçmesini önermiş. Ama büyük şair, en küçük bir tereddüt göstermeden emri-

ni tekrar ederek "Abbas gelsin" demiş.

Yazıcı çıktıktan kısa bir süre sonra kapı çalınır. Karşısında uzun boylu civanmert bir asker topuk selamının ardından "Abbas oğlu Abbas Mardin, emret komutan!" diye tekmil verir. Şairin "Nerelisin?" sorusuna "Memleket Mardin, kaza Midyat komutan" diye cevap verir. "Abbas sen benim emir erim kendisine uzatarak eşyalarını toplamasını ve kendi evinin alt katındaki boş odaya yerleşmesini söylemiş. Ondan sonra da Abbas'a yapacağı işlerle ilgili hiçbir şey söylememiş, o kendiliğinden en güzel şekilde komutana hizmet etmiş. Midyatlı bu erin zekiliği, sadakati, doğallığı ve sıcaklığı şairi o kadar etkilemiş ki her geçen gün ona daha bir olur musun?" sorusuna "Sen bilin komutan" diye karşılık verince, evin anahtarını yakınlık duymuş. Zamanla aralarında komutan-asker ilişkisinden ziyade güçlü bir dostluk bağı oluşmuş. Abbas şaire mükellef sofralar kuruyor, her hizmetini emir almadan en güzel şekilde kendiliğinde yapıyormuş. Şair, bazen Abbas'ı sofrada karşısına oturtturarak onunla sohbet edip içini dökmüş. Öyle ki zamanla bu saf Anadolu çocuğunun ruhundaki güzelliği keşfetmiş ve her geçen gün ona daha bir yakınlık duyar olmuş.

Bir gün, mehtaplı bir yaz akşamı bahçedeki ağacın altındaki havuzun kenarına yine Abbas sofrayı kurarken şair de önündeki kâğıt kalemle meşgul haldedir. Sonra yine yenilir içilir dertleşilir. Gecenin ilerleyen vakti olunca şair yazdığı şiiri elindeki kâğıttan okumaya başlar;

Haydi, Abbas, vakit tamam
Akşam diyordun işte oldu akşam
Kur bakalım çilingir soframızı
Dinsin artık bu kalp ağrısı
Şu ağacın gölgesinde olsun
Tam kenarında havuzun
Aya haber sal çıksın bu gece
Görünsün şöyle gönlümce
Bas kırbacı sihirli seccadeye
Göster hükmettiğini mesafeye
Ve zamana
Katıp tozu dumana
Var git
Böyle ferman etti Cahit
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş'tan
Yaşamak istiyorum gençliğimi yeni baştan

Şiir bitince, Abbas Türkçeyi pek iyi bilmese de kendince bir şeyler sezinler, garip bir durum olduğunu düşünür, kederlenir. En çok da "Var git/Böyle ferman etti Cahit/Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş'tan" sözlerinden etkilenir ve komutanın kendisine önemli bir görev verdiğini düşünür. O gece sabahı zor eder. Sabah olunca Cahit Sıtkı bakar ki Abbas tıraş olmuş, yeni asker kıyafetini giymiş, hazırlanmış, çıkmak üzeredir. Şair "Hayırdır Abbas nereye, niçin böyle hazırlık yaptın?" diye sorunca Abbas "Ben İstanbul'a gidecek komutan!" diye karşılık verir. "Ne yapacaksın İstanbul'da?" diye sorunca da "Sen söyledin bana komutan, ben gidecek sana sevgiliyi getirecek" der. "Sen İstanbul'u bilir misin Abbas? Orada bir Beşiktaş var bilir misin?" diye sorunca "Bilir komutan, ben orada acemi birlikteydim" diye karşılık verir.

Bu konuşmanın ardından şair gözlerindeki hüznü ve gözyaşlarını gizlemeye çalışarak arkasını dönüp çıkıp gider. Fakat bu mert askerin, yüreği sevgi dolu Anadolu delikanlısının samimiyeti ve sıcaklığı karşısında duyulanır, hayatı boyunca da hiçbir zaman onu unutmaz...

AYAKLARIM ÜŞÜYOR

Ökçeleri yırtılırdı
Soğuk kuyu ayakkabılarımızın
Halı ipliğiyle dikerdik
Çocuk ellerimizle
Bakardık birbirimize
Gülerdik
Bilmezdik adının yoksulluk olduğunu
Yaşadığımızın
Farkında değildik
Fakirlikte yarıştığımızın
Büyüyünce öğrendik
...
O gündür bu gündür
İncikleri açıkta bir çocuk görsem
Çocuksu gülüşlerim aklıma
Düşüyor
Ayaklarım üşüyor...

Yılmaz ACI

Yıldız arayıp gökte nice turfa
müneccim,
Gaflet ile görmez kuyuyu reh-
güzerinde.

(Ziya Paşa)

BİR'İN AŞKI (Mevlana Lisanıyla...)

Yansın kandiller yansın, yansın isli çırallar,
Bir ney sesi ruhumda perdeleri aralar.

Yansın dil, yansın yürek; katre katre su yansın,
Ben döneyim aşk ile aşk kapıma dayansın.

Sevgilinin yanında gönül bir gül bahçesi,
Arabî, Fârisî yok, birdir aşkın lehçesi.

Aşkın mürekkebiyle yazdık ulu divanı,
Cemâlindir diyerek sevdik ruh-u revanı.

Ben azatlık istemem, yâr kapında kul eyle,
Nefsim dağlardan ağır, bir geçersiz pul eyle.

Bin derya söndüremez aşkla yanan sineyi,
Bir güne sığdırmışız bin ömürlük seneyi.

Hakk'a gönül verenin olur mu bir bedeni,
Tennure giymemizin ne ola ki nedeni?

Nûn içre bir noktayım, esrâr bir fendeyim,
Hatemü'l Enbiya'nın yolunda ben bendeyim.

II
Bir derince tefekkür, neşideyle süslenir,
Gönül kasrı daima ummanından beslenir.

Aşk Süreyya yıldızı, aşk ayın bedir hâli,
Ona meftun, ona râm; gönlümün nedir hali?

Can bedende esirken, yenen çile aşıdır,
Döne döne yanarız, yanmak aşk uğraşdır.

Rabıta-i mevt bizde, sevgiliye varmaktır,
Lisan-ı hâl Mevla'ya aşk ile yalvarmaktır.

Bir bülbül-i şeydâyız, arşa çıkar ahımız,
Seher vakti aşk ile hû çeker dergâhımız.

Umudun hanesiyiz, umutsuzluk ar bizde,
Çilenin talibiyiz; çile bizde, nâr bizde.

Bu nâr ile dağlanır dosta hasret bağrımız,
Yüreklere dokunsun cihanşümûl çağrımız.

Bir cübbe, bir sarıkla topraktan bir tendeyim,
Hatemü'l Enbiya'nın yolunda ben bendeyim.

III
Bir dost eli bozunca nefsin pusularını,
Yetmiş renge boyadı gönlümün sularını.

Değişti bütün dünyam, beden ruhla birleşti,
Cümle acun gelerek yüreğime yerleşti.

Pirüpak etti beni, Şems'in altın ışığı,
Ben beni bende buldum, oldum aşkın âşığı.

Kul aşkını bilmeyen Hak aşkını ne bilsin,
Bu ölümlü dünyada gönüller aşka gelsin.

Ölüm, Şeb-i Arûs'tur; ölüm vuslat demidir,
Ölüm, özgürlük denen aşkın mukaddemidir.

Bir adımlık bu yolu asırlardır yürürüm,
Üşüyen gönülleri yüreğimle bürürüm.

Ateşten bir su içtim, kadim şehir Konya'da,
Baki olan aşk imiş bir nefeslik dünyada.

Velhasılı bizde aşk; Yaradan'ı sevmektir,
Kimseyi incitmemek, cümle canı sevmektir.

Aşkın pervanesiyiz, sanmayın ben bendeyim,
Hatemü'l Enbiya'nın yolunda ben bendeyim.

Turgut YÖRÜKOĞLU

SUSAMLI ÇÖREK

Fatma ÇETİN KABADAYI

“Erkek arkadaşım gelecek! Bu kez izin vereceğim ona, öpsün beni!” Heyecandan elleri titriyor, gözleri sağa sola kayıyordu. Yirmi altı yaşlarındaydı. Uzun, siyah saçları taranmış yine tek örgü yapılmıştı. Bal rengi gözleri, azıcık çilli yüzü gülüyordu şimdilerde. Cılız bedenine giydiği ve bol gelen açık mavi elbisesini çekiştirdi, eliyle düzeltmeye çalışır gibiydi. Son yıllarda hiç elbise de alınmıyordu artık Saliha’ya. Mutfaktaydı. Sandalyeye oturmuş, bir yandan annesinin çıkarıp ortaya bıraktığı malzemelere bakıyor, bir yandan da salonun penceresinden, karşı apartmandaki komşusuyla sohbet eden annesinin sesine kulak kabartıyordu:

“Gelecekmiş bir iki saate kadar, haber yollamış. Hazırlık yapıyorum.”

Saliha, annesinin sesini mutfakta bile net duyduğuna göre bütün mahalle duymuş olmalıydı onun geleceğini. İyice heyecanlandı. “Biliyordum, sakladı geleceğini ama anladım ben. Haber de yollamış. Kesin gelecek!” “Poğaçaya yapacağım komşum, sonra içeriz kahveyi, yarın uğrarım. Hem kız mutfakta yalnız. Çok üzüyor beni çok!” Karşıdan gelen cevabı duymuyordu Saliha. Annesi yine kızını şikâyet ediyordu komşuya. Söylenmeye devam etti:

“Poğaçaymış! Poğaçaya sevmez ki o. Ben susamlı çörek yapacağım ona. Çok sever. Çayda yaparım... Erkek arkadaşım gelecek! İzin vereceğim! Öpsün beni!” Oturduğu sandalyeden kalktı. Eteğini eliyle çekiştirdi yine. Un torbasını eline aldı ve boşalttı. Etrafa göz gezdirdi. El çabukluğuyla sürahideki suyu aldı. Ardından suyu unun üzerine boşalttı. Tuz kavanozunu da açmasıyla boca etmesi bir olmuştu. Hamur olmuştu elleri. Yoğurmaya çalışıyor fakat beceremiyordu.

Zordu bu işler. Vazgeçmiyordu. “Öpsün beni! Sıkıca sarılacağım onu görünce. ‘Affettim seni’ diyeceğim. Kokusunu içime çekeceğim! Sevdiğim gelecek!” Annesinin sesi geliyordu yine, her zaman farklı tarifler denemeyi severdi. Komşusuna veda etmeyi bir türlü beceremiyordu. Uzattıkça uzatıyordu konuşmayı. “Sen kaç bardak süt koyuyorsun poğaçaya? Öyle mi? Çok olmaz mı?” Saliha, annesi tarif alana kadar unu, suyu, tuzu iyice karıştırmıştı. Hamuru yuvarlamaya çalışıyor fakat olmuyordu.

“Susam yok! Olsun, saksının dibine sakladıklarımı kullanırım. Erkek arkadaşım gelecek!” Elinin hamuruyla saksıya yöneldi. Saksıyı dirseğiyle devirip dibindeki pembe hapları avuçladı. Hızla hamurunun üzerine serpti ve yapıştırmaya başladı.

“Susamlı çörek yaptım ona! Beni seviyor, affettim zaten... İzin vereceğim bugün. Öpsün beni!” Annesi içeri girdiğinde kopan çığlıkla Saliha’nın gözlerindeki sevinç, korkulu bakışlara dönüşüverdi.

“Saliha! Allah hayrını versin senin! Ne yaptın?”

Üzerine yürüyen annesini hiç kımıldamadan beklemeye başladı. Yine dövecekti.

Annesi bildiği bütün kötü sözleri ardı ardına sıralarken, hem vuruyor hem de etrafa bakıyordu. Unu ve suyu halının üzerine boşaltmış, sürahiyi ve tuz kavanozunu kırmış, saksıdaki toprağı zemine dökmüştü. Yaptığı hamurun üzerinde ise bir avuç pembe hap vardı.

“Eyyahlar olsun! Bu hapları içmedin mi sen? Misafir gelecek evi ne hale getirdin!

Allah hayrını versin! Kör olmayasica kız

seni! Bir deli kızla başa çıkamıyor demez mi? gelenler? Allah o oğlanı da bildiği gibi yapsın! Seni bu hale getirdi ya! Onun da yüzü gülmesin!”

Saliha kollarını başının üzerine sarmış, yumrukların başına gelmesini önlemek ister gibi süklüm büküm duruyor; bir yandan da sessizce mırıldanıyordu:

“Susamlı çörek yaptım ona! Erkek arkadaşım gelecek! Öpsün beni!”

“Çöreğin batsın! Zincirini çıkarmakla hata ettim senin! Unut artık onu, gelmeyecek evlendi o. Mahvettin evi yine ömrün tükensin senin!”

Her gün dayak yiyordu Saliha. Çok sevip ayrılmayı kaldıramamıştı yüreği. Pembe haplar da işe yaramıyordu artık. İçmiyordu zaten. Biliyordu annesi birazdan yorulacak, oturacak ve onunla ağlayacaktı. Sonra yine onu yıkayacak, yıkarken yine dövecekti. Üzerine bol bir elbise giydirecek ve kalorifer peteğine zincirleyecekti.

Vurmaktan ve söylenmekten yorulan Kadriye Hanım, un olmuş halının üzerine koyuverdi bedenini, kızına yaklaşıp sarıldı. Sabretmeli, dövmemeliydi biliyordu. Her ne yapsa da onun bu haline dayanamıyordu ana yüreği. Ağlamaya başladı.

“Tamam, kızım sakın ol! Temizlerim şimdi ben! Ağlama!”

“Susamlı çörek yaptım ona anne! İzin vereceğim: Öpsün beni!”

Vakit koşuşturmayla geçmişti...

Kadriye Hanım, dudaklarının kenarına bulaşan rujunu aceleyle bir peçeteye silerek kapıyı açtı. Daha misafirler gelmeden yorgun düşmüştü bedeni. Epeydir durmaksızın koştu-ruyordu.

“Hoş geldiniz, buyurun girin lütfen.”

Hafif kilolu kadın, acı bir gülümseme ile içeri girerken ayağına uzatılan terlikleri ayağına geçirdi. Yanında getirdiği kızı ise ince sesiyle selam verdikten sonra poşetinden çıkardığı topuklu ayakkabılarını dikkatlice giydi. Her zamanki gibi giyiminden makyajına özenmiş, kıvrık saçlarını önlerine kadar salmış, arada kâkülünü geriye atmaya başlamıştı bile. İkisi de başlarını odaya doğru çevirmiş, bir an önce Saliha’yı görmeye çalışıyorlardı.

Salona girdiklerinde, kalorifer peteğine zincirlenmiş Saliha’ya önce anne selam verdi.

“Merhaba Saliha. Nasılsın kızım?”

Saliha boş gözlerle bakıyordu misafire. Kızı ise tıkırdayan topuklarla nazikçe yaklaştı

Saliha’ya. Elini saçlarında gezdirirken yüzünde merhamet, korku ve tiksinti belirdi. Saliha’nın bol biçimli, çiçekli elbisesine baktı dikkatlice. Acıdığını çok belli ediyordu ses tonu.

“Ne haber Saliha?” Saliha’dan yine ses çıkmamış, üstelik kendini geriye çekerek kalorifer peteğine iyice sokulmuştu. Annesinin sesiyle çevirdi başını. Kızına sert çıkmıştı doğrusu.

“Bırak Ayol! Köpek muamelesi yapma şu kızcağıza! İstemiyor işte...”

Saliha’nın annesinin yüzü birden bire değişti. Ne diyordu bu kadın? Kendi evladı sağlıklıydı, Saliha ise değildi artık. Kime ne olacağını kim bilebilirdi ki?

Ev sahibi kadın, onları öperken ve hal hatır sorarken kadının kurduğu o cümleyi düşünüyordu. “Kıza köpek muamelesi yapma!”

Haklı mıydı acaba? Ona köpek muamelesi yapan bu kadının kızı mıydı yoksa evladına acımayan kendisi mi? Etrafına zarar verdiği için sürekli zincirleyerek ne yapıyordu sahiden?

“Yine ne yaptı da zincirlediniz şekerim?”

“Hiç...” dedi. Konuşmak bile gelmiyordu içinden artık.

Misafir olmasalar bu cümlenin altında kalmazdı ama haksız olduklarından kendi de emin değildi ki.

“Biraz evi dağıttı işte.” diye mırıldandı.

Misafir, göbeğini de sallayarak hafif bir kahrkaha attı.

“Ayol, dağıtsın, ne olacak? Biz yabancı mıyız? Bilmiyor muyuz Saliha’yı? Keşke bağlamasaydın.”

Kadriye Hanımın sinirleri iyice gerilmişti. Konuştukça geriye çekiliyordu fakat bunun bilincinde değildi. Saliha’sına baktı. Saçlarını öne doğru getirmiş, yakaladığını ağzına götürüyordu. Yaklaşık dört saattir zincirli olduğundan sıkıldığı belliydi. Birazdan yine tükürmeye başlayacak, annesini yine mahcup edecekti. Ederse etsindi.

Kadriye Hanım cümle zihninde tur attıkça kendine kızılıyordu artık. “Keşke bağlamasaydın,” demişti Saliha için. Onu iyiden iyiye köpek sanıyorlardı galiba. Uzun bir sessizlik oldu odada. Anne kızı için söylenenleri düşündükçe yerinden kalkıp onları evden uzaklaştırmayı düşünüyor, misafir kadın etrafı göz ucuyla inceliyor, kızı da çantasından çıkardığı aynayla kıvrık saçlarının bozulup bozulmadığını kontrol ediyordu. Hemen ardından başını kaldırıp ince sesiyle ev sahibine seslendi:

“Duydunuz mu bilmem Kadriye Teyze, Saliha’nın sevdiği adam baba olacaktı.”

Duyunca çok kızdım doğrusu. Hiç mi vicdanı sızlamıyor acaba? Bu kızın hayatını mahvetti, kendi eşiyile mutlu mesut yaşıyor.”

Kimse konuşmadı.

“Ben çayları tazeleyeyim,” diyerek yerinden kalkan ev sahibi sinirinden tökezliyordu adeta. Evi dağıttığı için kızını zincirlemiş, misafirlere küçük düşme kaygısıyla onu döverek acelece yıkamış, hemen zincirlemiş ve ardından mutfakı yeniden temizleyerek bir kek yapıvermişti.

“Değmezmiş,” diye mırıldandı kendi kendine. “Hiçbir şey için çocuğumu hırpalamaya değmezmiş sahiden!” Bundan böyle sadece onunla ilgilenmeye, sevgisiyle iyileştirmeye çalışacaktı. Belki de haplara dahi ihtiyacı kalmazdı. Saliha’nın, annesinin sevgisinden başka neye ihtiyacı vardı ki bundan sonra. Durumu kabullenmeli, daha fazla yüklenmeliydi.

Onun acısı ona yetiyordu zaten. Kızı için yaşayacaktı bundan böyle. Evet, karar vermişti.

Zil sesiyle irkildi. Kimseyi beklemiyordu. Kapıyı açarken, sildiği gözyaşları beyinde yankılanan cümlelerle adeta yarışıyordu.

“Köpek muamelesi yapma! Keşke bağlamasaydın!”

Karşısında duran adama baktı. O da çok değişmişti. İyice zayıflamış, şakakları beyazlamış ve saçlarının çoğu da dökülmüştü. Vicdanı mı getirmişti onu bu kapıya tam üç yıl sonra? Elindeki poşeti uzatırken konuşmakta zorlanıyor, çekiniyor, yutkunuyor, kekeleyordu.

“Susamlı çörek yaptım Saliha’ya. Ne olur kabul et Kadriye Teyze...”

ZAMANI GELDİ

Zalime el ovup, boyun bükeni
Bertaraf etmenin zamanı geldi!
Gülün dallarından tutup diken
Çıkarıp atmanın, zamanı geldi!

Halin nice deyip, yoksula varıp
Sorsanız ne olur, elinden tutup
Halkın kararına saygılı olup
Boyun bükmenin, de, zamanı geldi!

Alçalasın beyim yüksekte inip
Pazarda esnafın içine girip
Sağı, solu bütün, el ele verip
Çok hizmet etmenin, zamanı geldi!

Rabbim rahmetini indirir gökten
Doğru ol yeter’ ki, var eder yoktan
Yurdun her yanına ve de her renkten
Çiçekler ekmenin, zamanı geldi!

Akıncı önünde vur mehter marşı
Nal sesi titretsin, arzı ve arşı
Başkaldıranlara, ülkeme karşı
Başına vurmanın, zamanı geldi!

Mustafa DEMİR

KAHVE TADINDA

Gülhun ERTİLA V

Dalgın dalgın yürüyordu. Yaptığı alışverişten sonra elindeki paketleri taşımaktan bir hayli yorulmuştu. Başı önde sanki yerdeki taşları sayar gibi ilerliyordu.

“Bir acı kahvemi içer misiniz” diyen sesi son anda duydu. Başını sesin geldiği yöne çevirince, onu gördü. Son birkaç aydır yaşlı adamın dükkânına sık uğrar olmuştu. Kitapların kokusuna karışan kahve kokusunu hayal etti bir an.

“Neden olmasın” dedi gülümseyerek.

Yaşlı adam her zamanki güleç tavrı ile onu karşıladı. “Bugün çok geç kaldın hanım kızım, merak ettim seni” dedi.

“Her zaman ki işler işte Salih amca, bu aralar gerçekten çok yoruyor beni” dedi kadın. Gözleri yine kitaplarda. Aklında ise acaba Salih amca bugün ne anlatacak sorusu.

Salih Bey altmışlı yaşları geride bırakmaya hazırlanan bir memur emeklisi. Emekli olduktan sonra açtığı kitapçıda, eski ve yıpranmış kitapları onarıyor. Okunması için hazır hale getiriyordu. Yeni kitaplar yok muydu? Elbet vardı ama Salih Bey zevk alıyordu kitap onarımından. Mahalleden birkaç kitapseverin getirdiği eski kitapları daha çok seviyor. Onlarla çocukları imiş gibi ilgileniyordu.

“Sen kahvenin öyküsünü biliyor musun hanım kızım” dedi. Cezveye kahve ve suyu koymuş, ocağın altını kısık ateşe getirmişti bu arada.

- Yok, Salih amca bilmiyorum, daha doğ-

rusu hiç düşünmedim de. İki köpüklü mis kokulu kahveyi masaya koyarken anlatmaya başladı Salih Bey;

- Kahvenin bulunuşuyla ilgili meşhur bir rivayet vardır. Yemen’in yüksek yaylalarında yaşayan ‘Halidi’ adında bir çoban, keçilerinin bir ağacın kırmızı meyvelerinden yedikten sonra dinçleştiğini, hareketli hâle geldiğini ve geceleri çok az uyuduğunu fark eder. Çoban, daha sonra o meyvelerden hem kendisi yer, hem başkalarına verir. Arapçada ‘uyaran, dinçleştiren’ manalarına gelen “kahveh” kelimesiyle isimlendirilen bu bitki, daha sonraları bir içecek olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kahvenin, adını ilk bulunduğu yer olan Etiyopya’nın ‘Kaffa’ köyünden aldığını iddia edenler de vardır. Her iki rivayet de fincanımızda köpüren siyah eşsiz lezzetin adını kahve kılmıştır!

Biz Türklerin kahveyle tanışması ise, Kanunî Sultan Süleyman devrinde olmuştur. Yemen Valisi Özdemir Paşa tarafından kahve, İstanbul’a getirilmiş ve Türklerin kendilerine mahsus pişirme usulünden dolayı da ‘Türk kahvesi’ ismini almıştır. Şöyle höpürdeterek içimine de Türk içimi desek hiç fena olmazdı hani... Ne de olsa bu içiş tarzı bize özgü olsa gerek!

Türk kahvesi, adıyla tarihin sayfalarına ve farklı kültürlerle yerleşirken sosyal hayatımızı da derinden etkileyerek atasözlerine, manilere, fermanlara ve fetvalara kadar nev’i şah-

sına yakışır bir yer edinerek, edebiyatımızın da hatırı sayılır konularından olmuştur. Türk kahvesi, kabaran gönlümüz gibi fincanlara köpük köpük dolarken, kararan mürekkebi-miz gibi kitaplara da damla damla misafir olmayı ihmal etmemiştir.

Gülümsedi genç kadın, elindeki fincanı masaya koyarken. “İşte bugün de alacağım dersi aldım. Bundan sonra içtiğim kahveye daha faklı gözle bakacağım” dedi. Kahvenin hikâyesini bilmiyordum ama kahve fallarını çok seviyordum.

“İstersen bir de fal bakayım” dedi Salih Bey gülümseyerek. “Biliyor musun kahve

falları da Osmanlıdan günümüze gelmekte. O zamanlar canları sıkılan cariyeler vakit geçirmek amaçlı, kahvelerini içtikten sonra böyle bir oyuna başlamış. Daha sonraları da gelenek halini almış. Kahve falını çok ciddiye alanlar bile olmuş. Şimdilerde biliyorsun her kahve ikram edilen yerde kahve falına bak-tırmak adet olmuş sanki. “Bana sadece ufak-cık bir mutluluk oyunu gibi geliyor kahve falı” dedi genç kadın. Günün bütün yorgunluğunu atmış, dudaklarına gülümsemeyi oturtmuştu yerinden kalkarken.

Kırk yıl hatırı kalır bir fincan kahvenin. Bo-şuna denmemiş demek ki bu söz. Bir fincan kahve içimi zamanda, meğer ne tatlı sohbet-ler olurmuş.

Kahve kokusunda, kahve tadında bir ya-şam.

Sanırım hepimizin arzusu bu.

SIRLARIN EFENDİSİ GAZELİ

Kayseri’nin manevî sâhibi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri

Müslümanlığı Altın Çağ gibi, Seyyid Burhâ-neddin Hazretleri

Mevlânâ Muhammed’in üstâdı, Evlâd-ı Re-sûl’dan aldı adı

Sultânü’l-Ulemâ muakkibi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri

Özbekistan’da doğdu, Tirmizli; babası Ha-san, Kâsım dedesi

Resûlüllâh’a gider nesebi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri

On ikinci asırda teşrîfi; O bir Seyyid, künyesi, Hüseyin

Bâtın ilminde görünmez dibi, Seyyid Burhâ-neddin Hazretleri

Celâleddin, hoca emâneti; ilk öğretmen, mürşid ve atabeki

Seyyid-i Sırdan olmak nasîbi, Seyyid Burhâ-neddin Hazretleri

Bir lâkapları da Muhakkik’ti; Maârif, tasav-vufl eseri

Meşhurdu, ilmi, hâli, edebi, Seyyid Burhâ-neddin Hazretleri

Dokuz yıl pişirdiği müridi; talebeyi gör, tanı mürşidi

Her âşık gibi vatan garibi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri

“Kolonizatör Türk Dervişleri”, Hak yoluna dâvettir işleri

Hastalıklı kalplerin tabîbi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri

Oğuz, dinle ezel bestesini, izle Altun Kol Sil-silesi’ni

Tek örneği Allah’ın Habîbi, Seyyid Burhâned-din Hazretleri...

Bekir OĞUZBAŞARAN

KADIN

Bir güneş doğar yüreğinde
Sessiz, sıcak, sabırlı,
Hayatın dokusunda gizlidir izi,
Bir çiçeğin yaprağı kadar narin,
Ama kökleri kadar sağlamdır kadın.

Her nefesi bir direniş
Her bakışı bir hikâye,
Karanlığa meydan okur,
Geceden gündüze bir köprü kurar,
Ve hayatı yeniden doğurur.

Ellerinde umut taşır,
Çatlamış avuçlarında sabır,
Sesi bazen bir ninni
Bazen de koca bir dünyaya haykırış,
Kadın; hem bahar, hem de kış.

Bir damla gözyaşıyla okyanus olur,
Bir gülüşle fırtınalar diner,
İçindeki ateş, ne sönmek bilir
Ne de başkasını yakar,
Kadın; kendi ışığında yanar.

Dizelerinde sevdâ
Satırlarında öfke saklıdır,
Ama en çok sevgidir kadının özü,
Ve dünya onunla güzeldir,
O olmasa, eksik kalır her şeyin sözü.

Fikret ONAY

DÜŞ OLDUM

Ben kalbimi tövbe ile yıkadım
Zikir çektim kıyı köşe pakladım
Öfkemi yenerek sabrı ekledim
Nefsime Şeytan'a kara taş oldum

Allah-ü Ekber'le erir mesafem
Bu yolda cihattır artık vazifem
Kalmadı hiç yalan yanlış hurafem
Hafiflemişim tüğ gibi kuş oldum

Şirk, fitne, zaten uzaktı dilim
Bir tek Yaradan'a açıldı elim
Nimetler verdi ki kırıldı belim
Hicaptan eridim yandım tuş oldum

Nedir güzel amel ona ereyim
O amelim olsun benim burağım
Makberim sılamdır en son durağım
Ben yüce Rabb'imi buldum hoş oldum

Kul verdikçe Allah bırakmaz naçar
Eli kolu dolu kabrine göçer
Cennet kapısını cömertler açar
Gönüllere ekmek oldum aş oldum

Şükür daim Hakk'a çıktı yollarım
Hoş divaneyim ben beni sollarım
Umutumu kesmem malum hallarım
Ayşe'ye Zehra'ya sanki eş oldum

Kış gelmiş gayrı kar başımda yatar
Soluduğum hava ciğere batar
Gonca, Sudan ağacı gözümde tüter
Uyudum kendimi gördüm düş oldum

Semiha ARASBORA

FERİT DEDE

Kadir ACI

Bir sonbahar günü, bir hatıra kırıntısı bulabilirim ümidiyle, kederli, iç çekişleriyle eski Hacılar garajında, yıkık bir duvara oturdum. Tavukçuoğlu mahallesindeki öğrenci evimi seyrediyorum. İçimde ömrümün bütün duraklarında kalan izlerin sesi ve görüntüsü var.

Tam bu sırada mahallem delisi Ferit Dede ansızın bitiverdi karşımda. Saçı, sakalı bir birine karışmış, kılık kıyafet kir pasak içinde, perperişan. Yıllardır birbirimizi görmemiştik. Kayseri Evleri bölgesinde eskiyi yâd ettik epeyi bir! Kitaplarımdan bahsettim uzun uzun. Ancak o, damdan düşer gibi araya girip, diyeceklerini bir bir sıralıyordu; "Hocam, bu çizip yazmaları bırak, Belediye Meydan çay ocağına gidelim, oturalım, sohbet edek, çay içek. Eskilerden dem vuralım. Aha! Geldik gidiyok! Yaş oldu 78" dedi ve devam etti; "Bu devirde ter dökmeden de geçinin Hocam! Emeksiz de cebin para görür, zengin de olun, milyoner de! Böyle, çizgi mizgi, yazı mazı, dırı vırı şeylerle vaktini öldürme, yazık etme kendine! Sat anasını dünyanın! "[Dünyanın kahrını çekeceğine, dünya senin kahrını çeksin] Hocam" dedi.

Kendisinden uzun uzun bahsetti. Babasının dört yıl Felâhiye'de nüfus müdürlüğü, 1960 ihtilalinde de Çukur'da Nahiye Müdürlüğü yaptığı günlere getirdi sözü. En güzel yıllarını Felâhiye'de geçirdiğini söyledi. Vekil öğretmenlik yaptığı Çukur'da bir kızı sevdiğini, karasevdaya yakalandığını belirtti. Anne ve babasının –hep aynı terane- "O kız, ailemize münasip bir kız değildir. Bu sevdadan vazgeç oğlum, o kız kesin almayacaksın!" deyip bu aşka onay vermeyip, şartelini attırdıklarını tekrar tekrar anlatıp, çaresizliğin girdabına düştüğünden, hala çırpındığından

dem vurdu...

Çok kitap okuduğunu biliyordum. Ara sıra şiirler karalıyordu Ferit. "Şair ruhlu mu diyorsunuz şiir yazana?" diye de akli başında sorular soruyordu. Ancak, gençliği, ömrü heder olup gitmişti Ferit'in, perişandı! Ruh dengesi bozulmuş tahsilini yarıda bırakmıştı.

Felâhiye ilçesini ikiye ayıran Delice Çayı'nın kenarındaki yeşil söğütlerin gölgeliklerini mesken tutmuş, papatyalarla dilleşir olmuştu gençlik yıllarında. Her gün saat 10.00'da, fistan giymiş kırları gezer, dolaşır, ikindileyin, hikmeti nedir bilinmez sırtındaki bir kucak otla, saç sakal karışmış "Veli mi dersiniz? Deli mi dersiniz? Halim bu!" der gibi eve dönerdi

Uzayıp giden sohbetin bir yerinde bana, "Çizip yazmaları bırak!" diyen Deli Ferit, irticalen bir şeyler söylemeye başladı, hicvediyordu aklınca beni!

Dört kanatlı kirmen, ipten sana ne?
Kağnıdan, mazıdan, cipten sana ne?
Çanakmış, çömlekmış, küpten sana ne?
Bırak boş işleri sevgili hocam!

Diyorsun ki "çekiç, örsü beğenmen
Geçmişten laf etsem, dersi beğenmen
Hayalin İstanbul, Kars'ı beğenmen!"
Bırak boş işleri sevgili Hocam!

Dedikten sonra, gidişatı birden değiştirerek, irticalen söylediği üçüncü dörtlülüğü hemen devreye sokuyordu;

Hayatta kalmanın gereği; geçmiş
Vatanın, bayrağın ereği; geçmiş
Burnumun sızlayan direği; geçmiş
Aldırma sözüme sevgili Hocam!

diyerek gönlümü alıyordu. Hayran kalmıştım söylediklerine. Müthiş dizelerdi bunlar. Deli Ferit Dede benden akıllı çıkmış, vakit akşam olmuştu. Güneş, koca Kayseri'yi yalayıp, Erciyes'e el sallıyor, karanlıklar dağların kovuklarına siniyor; Ferit Dede, meçhule doğru yol alıyordu...

ÖMÜR BOYU GÖZLERİM

Yudumlarım çayımı anlından öper gibi
Avuçlarım bardağı bir kuşu tutar gibi
Seni öyle özledim gözümde tüter gibi
Sen Leyla'ysan ben Mecnun çöle düşer izlerim
Ya bir mektup ya haber ömür boyu gözlerim

Yüreğimde saklarım senle geçen günümü
Sevdan benden ırasa kaybederim yönümü
Hatırlamam bir şeyi bu günümü dünümü
'Gelirim' desen 'sana' yollarını düzlerim
Ya bir mektup ya haber ömür boyu gözlerim

Dile düşürdün beni yareniyle yadıyla
Bir günü yaşatmadın ağızımızın tadıyla
Seher vakti kuşlukta bir kuşun kanadıyla
Bir selamın gelirse bahar olur güzlerim
Ya bir mektup ya haber ömür boyu gözlerim

Sebepsiz ertelenen gelişlere isyanım
Vuslatı unutturdu firkat oldu her yanı
Hayrani'yim eridim boğazdan geçmez nan'ım
Bir selamın duyarsam güle döner yüzlerim
Ya bir mektup ya haber ömür boyu gözlerim

Hikmet DURKUT

SON ANIMIZ

Son anın nasıl olsun diye sorarlar bana
Derim ki son animız en güzel anlar olsun
Boş lakırdı istemem başucumda okunan
Ya samimi dualar yahut Kur'an'lar olsun

Ne goygoycu ağıtlar, süslenmiş arabalar
Ne halden anlamayan yağdanlık akrabalar
Aramıza set çeksin yontulmuş darabalar
Üstüme toprak atan mahut insanlar olsun

Göyermiş ekinlerin üstündeki kar gibi
Beni sarsın da toprak sarmalasın yar gibi
Bedenimi arıtan yunahta yuyar gibi
Sulu sepken yağmurlar yahut boranlar olsun

Bir el değse alnıma rüzgârlar gibi ılık
Bir çift göz nazar etse dese ömrüne sağlık
Hayat bir adımlık yol niye böyle bağlılık
Sultanlara mı kaldı diye soranlar olsun

Öyle bir an olsun ki kara gözler ıslansın
Vuslata ramak kala deli gönül uslansın
Başım yana düşerken yar göğsüne yaslansın
Ayrılığı bu defa hayra yoranlar olsun

Mustafa BERÇİN

KIRIK KANATLI KUŞ

Gülçin Yağmur AKBULUT

Tutun elimden benim. Kurtarın yalnızlığımdan. Okyanusun dalgaları kadar çok seviyorum sizi ailem.

Her gece bir akreple uyudum koynumda. Ali ve Ayşe'nin alnına konan buse konmayınca şakaklarıma. Binlerce ton buz kütlesi altında kaldım. Kardeşlerimi sarmalayan kollar boynuma bir kez bile dolanmayınca. Kendi mahzenime inen merdivenlerde buldum kendimi. Şahsıma ait boşluklara sindim ayarsızca. Kanayan yaralarım bası bası tuz kristallerini.

Bir kış odasında gibiydim. Issızlık adım adım yankılanırdı kulaklarımda. Keder pantolonumun ceplerinde yırtık bir fotoğraf parçasıydı. Annem, babam, Ayşe ve Ali'den ibaret; Ahmetsiz bir aile albümünden kopmaydı silüetim. Elime hangi çiçeği alsam dikenleri batardı. Gül, kaktüs, kral tacı...

Tutunacak bir dal aradı kalbim yaşadığım sürece. Her mevsimde üşüdüm, her ağaçta kurudum. İntiharı düşündüm. Tetiği çekecek parmakları da bulamadım, mermiyi ateşleyecek tabancayı da. Kardeşlerimin başını her sıvazladığınızda mayınlar parçaladı göğüs kafesimi. Okşamayanınca saçlarımla onların saçlarını sıvazlayan eller saçlarımla.

Siz pilav üstü tavuk yerken, sadece pilavını yedirdiniz Ahmet'e. Elinde iki tane çikolata, gofretle dönerdi işten evin reisi. İki değil, bir kız iki erkek üç çocuğu vardı oysa Dursun Ağa'nın. Her kış başlangıcında çizme alınırdı evin çocuklarına, yaz başında da kundura. Ahmet beş yıl üst üste aynı çizme ve kundurayı giyerdi ta ki ayakkabıları ayaklarını içine sığdırmayana dek.

Balığa giderdi Ali ile Dursun Ağa hafta sonları. Aliye Hatun ile Ayşe ise el sanatları

kursuna. Ahmet evde oturtulur, akvaryumun temizliği yaptırılırdı tek kolu ile. Özel okula giderdi evin değerli evlatları, Ahmet kulu ise devlet okuluna. Sapa bir dağ başına sürmüşlerdi ruhumu. Bedenim ise bir sığıntı olarak varlığını sürdürürdü Akdemir malikânesinde.

Her bayram arifesinde bayramlık kıyafetler alınırdı karındaşlarıma. Ayşe'ye kırmızı üstüne mavi puanlı kumaş elbise, Ali'ye lacivert çizgili mavi takım elbise. Ahmet yine tamtakır, Ahmet yine biçare... Uzun uzun matem yağmurları yağardı üzerime. Bodrum katında unutulmuş tozlu eşyalar gibi devinir dururdum içirimde.

Sömestri tatillerinde şehir dışına çıkardı Akdemir familyası. Yazın Çeşme, Bodrum, Kuşadası. Kışın Bursa-Uludağ kayma tesisleri. Familyanın bir bireyi olarak görülmeyen Ahmet ise doğru babaannesi Fadime Hatun'un köydeki evine. Ahmet bayırda çoban, Ahmet tarlada çiftçi.

Daha on dört yaşındayken karla dolmuştu kirpiğim, saçım. Yorulan ben idim; yoran annem, babam, öz kardeşlerim. Gittikçe zifiri bir karanlığın içine gömülüyordu bedenim. Kırık cam parçaları dağılmıştı gönül telime. Tek başına akmakta olan gri renkli bir nehir-dim.

Günlerden bir gün gizlice dondurma yemiştik abi kardeş Ayşe'mle. Ateşlenip kusmaya başladık akşamüstü. Ört üstünü uyu sabaha bir şeyin kalmaz demişti babam. Koştura koştura kucağında Ayşe'mi hastaneye götürürken alelacele.

Babaannemin yanında olduğum bir vakitte kanadı kırık bir kırlangıç buluvermiştim ağaçların dibinde. Günlerce beslemiş, sarıp sarmalamıştım kırık kanadını şefkatle. Düzeldi.

di, iyileşti zamanla kırlangıç kuşu. Ardından uçuverdi tekrar gökyüzünün derinliklerine. Kuşun kırık kanadıyla eşdeğer benim yaralı yüreğim. Sarıp sarmalasana yaralı yüreğimi anne.

Kapkara bir çarşaf gibi dolanmış benliğime kimsesizlik. Sürüsünü kaybetmiş bir kuzunun dağınıklığı var körpe vücudumda. Binlerce anahtar deniyorum, açamıyorum kilidini yalnızlık kapısının. Yüksek bir duvarın zirvesinden tepetaklak yuvarlanıyor eksik bedenim. Korum, kolla beni düşmeme müsaade etme baba.

Haftanın ilk günüydü. Devlet okulunda okuduğum için yarım gün olan okulumdan gelmiş, yarınki matematik sınavına hazırlık yapıyordum. Saat ikiz kardeşlerimin okuldan dönüş periyoduna doğru ilerliyordu. Hararetle hararetle kapı ziline çalındığını duydum. Ali ve Ayşe'nin servis şoförü olmalıydı. Sevin-dim. Her ne kadar onlarla vakit geçirmem kısıtlı olsa da kardeşlerimi görecektim. Özlemiştim.

Kardeşlerimi görebilmek adına oda kapısını hafifçe araladım. Kapıyı açan annemdi. Hemen ardında duruyordu işten henüz yeni gelen babam. Üstlerinde mavi siyah üniforma taşıyan iki tane polis memurunun hüzünlü bakışlarıyla karşılaştım. Çıldıracaktım. Başınız sağ olsun diyordu polis memurları. Kaza yapmıştı okul servisi. Aman Allah'ım kardeşlerim!

Kuvvetli bir tokadın acısıyla sendeledim. Omuzlarımdan tutup olanca gücüyle beni sarsan bir çift kolun sarsıntılarıyla yalpalamaya başladım. Acı bir ses çınılıyordu kulaklarımda "Ölen sen olmalıydın tek kollu Ahmet!" Hıçkırıklarla ağlamaya başladım. "Keşke anne, keşke beni tek kolumla dünyaya getirdiğin gün ölseydim. Ölseydim de bugün kardeşlerimin acısını görmeseydim." Bayılmışım. Gözlerimi açtığımda dedemle babaannemin köydeki tek katlı evindeydim.

Tutun elimden benim. Kurtarın yalnızlığımdan. Okyanusun dalgaları kadar çok seviyorum sizi ailem...

DUA

Vefasız kulların sevgilerini
Gönlümden, duygumdan kaldır yârabbi
Sahte sevgilerden kurtar gönlümü
Tek muhabbetini doldur yarabbi

Yüz sürdüm, baş koydum sevgiye, ancak
Gördüğüm riyâdan kalbim kopacak
Sevgi sana, sensin esas tapacak
Sevginle yüzümü güldür yarabbi

Sahte sevgilerle dolmasın kalbim
Seninle olayım olmasın kabrim
Ekbersin, ulusun, cenapsın rabbim
Sen gerçek sevgini buldur yarabbi

Sevgi sana, kelime sen, hece sen
Kâbe sensin, kible sana, secde sen
Tek zikrim ol, kalp de gündüz, gece sen
Aşkınla yak, yak da öldür yarabbi

Recep ÇALKANER

ÖLÜM NEDİR?

Talebelerinden biri, Konfüçyüs'e:
– Ölüm nedir?, diye sorduğunda
Konfüçyüs'ün cevabı şu olmuş:
– Hayat hakkında ne biliyorsun ki
sana ölümden bahsedeyim.

ORHAN ŞAİK GÖKYAY

Abdullah SATOĞLU

Türk edebiyatının en usta şairlerinden biri olan ve edebiyatımızda daha çok "Bu Vatan Kimin?" isimli şiiriyle tanınan Orhan Şaik Gökyay'ı 2 Aralık 1994 günü kaybettik. Edebiyatla ilgilenen herkesin kabul etmesi gerektir ki, Orhan Şaik Gökyay'ın;

Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıra dağlar gibi duranlarındır
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir.

Ardına bakmadan yollara düşen
Şimşek gibi çakan, sel gibi coşan
Huduttan hududa yol bulup koşan
Cepheden cepheyi soranlarındır.

diye başlayan ve Türk kahramanlığını haykıran nefis mısraları, tıpkı Mehmet Akif'in terennüm ettiği «İstiklâl Marşı», «Bülbül» ve Arif Nihat Asya'nın «Bayrak» şiiri kadar, bir neslin millî heyecanını hep taze tuttuğu gibi, gelecek nesillere de aynı ruh ve heyecanı taşıyacak değerdedir.

O, hayatı boyunca milliyetçilik ülküsünden asla taviz vermemiş, fikirlerini pervasızca ifadeden çekinmemiştir.

Kolaya saydırıp işin gücünü
Yerlerde koymayıp Türk'ün öcünü
Adına dizilmiş darağacını
Bayraklara direk yapan bizdendir!

diyen Gökyay, kendi ifadesiyle, adına kurulan darağacını, bayrak direği yapacak kadar idealist ve cesur bir şahsiyetti.

Orhan Şaik, 3 Mayıs 1944'te İrkçılık-Turancılık olaylarının içinde bulunduğu için, Vekâlet emrine alınmış ve Ankara'dan İstanbul'a sevk edilmişti. 11 aylık mevkufiyet-

ten sonra beraat ederek hürriyetine kavuşmuş, merhum Reşat Şemseddin Sirel'in Millî Eğitim Bakanlığı döneminde Galatasaray Lisesi Edebiyat Öğretmenliğine tayin edilerek, mesleğine iade olunmuştu.

Bilindiği gibi, 3 Mayıs, tarihimiz içinde bir uyanışın başlangıcı olması itibarıyla son derece önemlidir. «İkinci dünya savaşının sona ermekte olduğu 1944 yılında ülkemizde yavaş yavaş ortaya çıkmağa başlayan yerli kızılılarca, Türk milletinin tarihi, mukaddesatı açıkça tahkir ediliyor, imanına, ahlâkına mütemadiyen saldırılıyordu...

Büyük Türkçü Nihal Atsız'ın da belirttiği gibi: «Bir sabah komünist olarak uyanmamız gibi korkunç ihtimali, 3 Mayıs 1944'te birkaç bin meçhul milliyetçi gencin yaptığı asil ve şuurulu hareket önlemiştir...»

Orhan Şaik, millî duygularını, kendine has vasıfları yanında, arı ve pürüzsüz bir dille yazdığı «Üç Nehir» şiirinde de dile getirmiştir:

Şu kızıl rüzgârlar esen diyarda
Sular bir yolcudur, gider yolunca.
Meriç kaybolurken sisli dağlarda
Bir nar bahçesidir köprüde Tunca.

Biri de bendedir bu üç nehrin
Benim de gönlümden sular akmada.
Bu giden yolcuyu geri çevirin
Bu giden yolcular beni yakmada.

Sanmayın sadece yapraklar taşır
Düşmandan gizlice topraklar taşır.
Meriç'in suları bayraklar taşır
Sınır boylarında güneş solunca

O, aynı şiirde, vefasızlık ve geçmişimizle kopukluğumuzdan duyduğu elemi de, bir

çağlayan halinde şöyle belirtir:

Yâd ellerde kaldım sorulmadım ben
Bir suyum, bulandım durulmadım ben.
Dağlar aştım geldim yorulmadım ben
Daha çok çağlarım, gamla dolunca!

1902 yılında İnebolu'da dünyaya gelen Orhan Şaik Gökyay, İstanbul Yüksek Muallim Mektebini bitirdikten sonra Kastamonu, Malatya, Edirne, Eskişehir ve Bursa Liselerinde edebiyat öğretmenliği ve müdürlük görevlerinde bulunmuştur. Bu arada 1941'den itibaren üç yıl süre ile Ankara Devlet Konservatuvarı Edebiyat Öğretmenliği ve Müdürlüğünü deruhte etmiştir. 1951'de M.E.B. lığı tarafından Kültür Ataşesi ve Öğrenci Müfettişi olarak gönderildiği Londra'dan 1954'te dönünce, Çapa Eğitim Enstitüsü ve Yüksek Muallim Mektebinde Türk Dili ve Edebiyatı okuttu. 1967'de emekliye ayrıldı.

İlk şiirlerini, Balıkesir'de, öğretmenken, arkadaşlarıyla birlikte çıkardığı "Çağlayan" dergisinde yayınlayan şairin, daha sonraları Adsız Mecmua, Orkun, Ülkü, Yücel ve Türk Dili gibi dergilerde şiir ve yazıları yer aldı.

Onun, kitaplığımızın büyük boşluğunu dolduran:

Dede Korkut, Bugünkü Dille Dede Korkut Masalları, Gölge Tiyatrosu Tarihi, İslâm Devletleri Tarihi, Kâbusnâme (Mercimek Ahmed'den), Devlet Konservatuvarı Tarihçesi, Kâtip Çelebi gibi kitaplarıyla, tercüme eserleri bulunmaktadır.

Halk Edebiyatının tesirinde kalarak, samimî duygularını, hep hece vezniyle yazdığı şiirlerinde dile getiren Orhan Şaik Gökyay'a, Kültür Bakanlığınca "1981 Yılı Şiir Başarı Ödülü" verilmiştir.

Şiirlerinde, nazım biçimlerinin her türünü denemekle beraber, hece ölçüsünü öylesine ustalıkla kullanmıştır ki:

Dallarını eğip de tutamadığım
Hoş yemişlerinden hiç tadamadığım
Gölgesi altında bir yatamadığım
Ağaçlar içinden bir seslenen var.

Bir kervana köle deseler satsalar
Geçen bulutlara su olsam katsalar
Beni benden alıp bırakıp gitseler
Gidilmez yerlerden bir seslenen var.
mısralarını ihtiva eden «Bana Bir Seslenen

Var» şiirinin, ilk üç mısraları 12 heceli olduğu halde, son mısralar 11 hecelidir. Bu bir teknik hata değil, şairin bilerek denediği bir biçimdir. Ve şiirde hiç aksaklığa meydan vermediği gibi, çoğu kimse de farkında olmamıştır.

Şair olmakla beraber, aynı zamanda edebiyat tarihçisi, araştırmacı ve iyi bir münekkittir olan Orhan Şaik, T.D.K.da yaptığı bir konuşmada: «Yeni çıkan her kitabı, acaba yanlış var mı? diye okuduğunu» söylemişti... Ancak kendisi, yukarıdaki şiirinde geçen:

"Gölgesi altında bir yatamadığım"

mısraında «altında» kelimesini fazladan kullanmıştır. Çünkü gölgenin altı olmaz. Gölge zaten ağacın altındadır. Lâife kabilinden de olsa, sağlığında bu hususu kendisine söyleyebilmiş olmayı ne kadar isterdim...

«Divan Edebiyatı» konusunda verdiği bir konferansta:

- Eğer divan edebiyatı şairlerinden birinin gönlü kaybolmuşsa, biliniz ki, o gönül yârin saçlarına takılmıştır.

Yârin zülf-i siyahı, benim baht-ı siyahımı ayaklar altına aldı. Çünkü saçları topuklarındaydı, demişti...

Evet Celâl Sahir'in :

Başımla gönlümü edemedim eş
Biri yüz yaşında, biri yirmi beş.

dediği gibi, Orhan Şaik Gökyay'ın da yaşı yüze yaklaşmasına rağmen, ömrünün son günlerine kadar gönlü hep yârin saçlarına takılmış ve yirmi beşten yukarıya çıkmak istememişti...

Onun, bestelenmiş olan «Gurbet» şiirinden bazı bölümleri burada tekrarlayarak rûhunu şâd etmek istiyoruz:

Beni koyup giden cefacı dilber
Koyduğun yerlerde duramıyorum
Beni de alsaydın n olur beraber
Derdimi kimseye veremiyorum.

Çıksam şu dağların yücelerine
Eş olsam gurbetin gecelerine
İmrenir dururum nicelerine
Bir ben mi murada eremiyorum?

Bağrımda koç gibi dağlar yatışır
Görünmez dallarda kuşlar ötüşür
Bir yerim var benim yanar tutuşur
Bir yerim kanıyor, saramıyorum.

ÂŞIK OLAN NEYLESİN

Verilse dünya âlem
Âşık olan neylesin?
Hakkı yazmazsa kalem;
Âşık olan neylesin?

Yolu kapayan kar mı?
Yakan ayaz mı, nâr mı?
Leyla'nın hükmü var mı?
Âşık olan neylesin?

Ne bir yeis ne de korku.
Varla yoğun, yok farkı.
Sarayı, köşkünü, barkı,
Âşık olan neylesin?

Hakka varmayan sözü,
Teni yakmayan közü,
Kalpten görmeyen gözü,
Âşık olan neylesin?

Bilmez garezi kini.
Arar bendeki beni.
Nefsin övdüğü teni;
Âşık olan neylesin.

Gözetmez sağı solu.
Bir çuval para pulu.
Şöhrete varan yolu,
Âşık olan neylesin?

Ayyaşlar mey sorarmış.
Topraklar bey ararmış.
Hâkim kalem kırarmış.
Âşık olan neylesin?

Yol uzun, bekler kapı.
Bir fırtına, bir tipi.
Darağacında ipi,
Âşık olan neylesin?

Dünya için hâsılayı
Yorulsa da fasılayı.
Yön bellidir pusulayı
Âşık olan neylesin?

İbrahim ŞAŞMA

GECE BOYUNCA

Yıldızlar kimsesiz kaldığım zaman,
Yalandan yâr olur gece boyunca.
Tütmeden çileli başımda duman,
Yüreğim hâr olur gece boyunca.

Nezâket adına umarken medet,
Gökyüzünde yoktur zerre merhamet.
Ayın şavkı bile bana kıyâmet.
Gözlerim kör olur gece boyunca.

Bir kenarda durur güzel nidâlar.
Dillerde dolanır hep elvedalar.
Ellerimden kaçır bütün sevdalar.
Yetişmem zor olur gece boyunca.

Kader mutluluğa vermiyor hisse.
Yanağıma bir kez değmedi bûse.
Anlamaz perîşan hâlîmi kimse.
Dertlerim sır olur gece boyunca.

Karanlık veriyor katlime karar.
Bilseniz ne acı; düşlerden firar.
Kabımdan taşınca sabaha kadar,
Sokaklar dar olur gece boyunca.

Ölmeden okudum kendime selâ.
Sabır versin gayrı O yüce Mevlâ.
Masumlar kol kola gezemez asla.
Belâlar hür olur gece boyunca.

İbrahim Halil MANTIOĞLU

ADINI TAŞLARA YAZDIRANLAR

Halil MANUŞ

Hayatta olmadık şey yok elbette. İyi ve güzel şeyler olduğu gibi, kötü ve çirkin şeylerde olmakta. Bizlere düşen, insan olduğumuzun farkında olarak elimizden geldiğince iyi ve güzel olan işleri yapmaya çalışmaktır. Çalışırken de aynı zamanda etrafımızda olanlardan hep iyi ve güzel olanlarına bakmalı, onlardan belki de kendimize ders çıkartmalıyız. Bardak ile su misali gibi. Bardağın hep dolu tarafını görmeli, boş tarafını nasıl doldura bilirim derdini çekmeliyiz.

Tam da benim anlatmak istediğim konuda çölde yolculuk eden iki arkadaş hakkında bir hikâye anlatılır.

İsterseniz o hikâyeciğe bir bakalım;

"Yolculuğun bir aşamasında iki arkadaş tartışır biri ötekine bir tokat atar. Tokadı yiyenin canı çok yanar ama tek kelime etmez ve kum üzerine şu sözleri yazar:

"Bugün en iyi arkadaşım bana bir tokat attı."

Yıkanabilecekleri bir vahaya rastlayana dek yürümeyi sürdürürler. Tokadı yiyen yıkanırken bir batağa saplanır, boğulmak üzereyken arkadaşı tarafından kurtarılır. Boğulmak üzere olan arkadaş tam kurtulduktan sonra bir kaya parçası üzerine şu sözleri kazır:

"Bugün en iyi arkadaşım benim hayatımı kurtardı."

Tokadı vuran ve sonra arkadaşının hayatını kurtaran kişi ona şöyle der;

"Senin canını yaktığımda bunu kum üzerine yazdın ama şimdi kayaya kazıyorsun, neden?"

Öbür arkadaş ona şöyle cevap verir:

"Biri bizi incittiğinde bunu kum üzerine yazmalıyız ki bağıslama rüzgârı estiğinde onu silebilsin. Ama biri bize iyi bir şey yapar-

sa onu kayaya kazımalı ki onu hiçbir rüzgâr yok etmesin."

Sevgili Dostlar;

Sözü uzatmaya gerek yok değil mi? O zaman gönül telimize düşünlere yer verip ayrılalım:

TAŞLARA YAZILSIN ADIN

Her işinde göster özeni
Taşlara yazılsın adın
Sevenler versin payeni
Taşlara yazılsın adın

Yap iyilik at kenara
Kafa yorma yoğa vara
Sen kendini çek ki dara
Taşlara yazılsın adın

Verdiğini unut hemen
Nasıl olsa saklar sumen
Hakka yönelsin ki dümen
Taşlara yazılsın adın

Olur olmaz söze girme
Bazen görüp bazen görme
İşi sağlam tut, koy verme
Taşlara yazılsın adın

Halil; duy ki sözüm sana
Bilmemek değil mahana
Allah de ki yana yana
Taşlara yazılsın adın

BİLMESİN

Bilmesin Tufan ile sarsıldı gönlümün güzergâhı
Ufkuma perde oldu gecelerin siyahı
Kapatıyor arsızca göstermiyor sabahı
Karanlık kuytularda andığımı bilmesin!
Hasretin ocağında yandığımı bilmesin!

Kapılar çalınınca misafir olsun diye
Kalbimi uçurumdan uzanıp alsın diye
Sevdayı bahşederek bir ömür kalsın diye
Hayallere dalarak kandığımı bilmesin!
Saç telini koyduğum sandığımı bilmesin!

Eylülün ağır yükü çekilmiyor bu halde
Hüzün kokan satırlar yazılmıyor bu halde
Kanatlarım göğünde süzülüyor bu halde
Mecnun'un çöllerine konduğumu bilmesin!
Güneşin diyarında donduğumu bilmesin!

Hatırası yemyeşil, tebessümü tek miras
Sevginin eseridir büyüttüğüm ihtiras
Gökkuşağı altında sarsa da kahırla yas
Fırtınayı defedip dindiğimi bilmesin!
Nefsin ordularını yendiğimi bilmesin!

Müptelası dediler tedavisi imkânsız
Bağlanmış saç teline ömür boyu yalansız
Kim bilir sensizliği nefes alırken cansız
Kül benizle yaralı sindiğimi bilmesin!
Dehlizlere rehbersiz indiğimi bilmesin!

Sabrımın nişanesi duaya yönelen dil
İşkenceden uzakta zulüm etmeyen, adil
İlâhi bir rüzgârla devrildi yanan kandil
Akşamın ilk vaktinde söndüğümü bilmesin!
Üç arşınlık haneye döndüğümü bilmesin!

Resul KARAHAAN

AMAN HA!

Bütün insanların mimarı Bır'dır
Sakın, hiç kimseyi dışlamayasın
Varılacak durak, bir kara yerdir
Unutup da, hata işlemeyesin

Kibirle yürüyüp, dikme başını
Alçak gönüllü ol, çatma kaşını
Öksüzün, yetimin sil gözyaşını
Aman ha! Onları haşlamayasın!

Fitnelik yapanlar, ocak söndürür
Olur, olmaz yerde lafı kondurur
Yaz gününde kar yağdırır, dondurur
Muhannet elinde kışlamayasın

Bitişen yarayı dürtüp, kaşıma
Kişiden kişiye kem söz taşıma
Her sırrını deyip arkadaşına
Sonradan kendini suçlamayasın

Şom ağızlı, yüreğine indirir
Tatlı bir söz, acıları dindirir
Zalim olan, kimsesizi sindirir
Mazlumu, güçsüzü taşlamayasın
Anneyle, babaya itaat eyle
Hayatın boyunca doğruyu söyle
Deme ki, dünyanın düzeni böyle
Kimseye kötülük aşılamayasın

Aykırı tipleri arkadaş bilip,
Ölümü unutma, dünyaya dalıp.
İyi günlerinde can, ciğer olup;
Dostunu, zor günde boşlamayasın
Yüce Yaradan'ın emrinde yaşa
Ömür çok değerli, geçirme boşa
Kötü huylarını çevirip başa,
Bıraktığın yerden başlamayasın

Var mı yetiştiren dikensiz gülü?
Merhamet yağmuru yeşertir çölü
Mizanda kesişir herkesin yolu
Hak etmeden, Cennet düşlemeyesin.

Mehmet POSTALLI

TÜRK KADININA SEÇME VE SEÇİLME HAKKI

Hasan ÇİFTÇİ

Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı 1926 yılında Trabzon Türk ocağında Süreyya Hulusi hanımın verdiği konferans neticesi başlatılır. 1927 yılında kadınlar birliği tüzüklerine kadınlar için siyasi haklar çalışmaları yapılacağı maddesi konur. Bu fikir TBMM’de tartışılır. 20 Mart 1930 tarihinde yasalaşan belediye kanunu gereği kadınların seçime katılması sağlanır.

Atatürk’ün manevi kızı Prof. Dr. Afet İnan, Türk Ocağında bir konferans verir. Türk kadınına hak gelişmelerinde daha ileri gitmesini söyler. 1934 yılında kadınlar Türk Ocağında Ankaralı aydın kadınlar bir araya gelir, konuşmacılar Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesi hararetle tartışılır. TBMM’ye kadar bir yürüyüş planlanır. Kadınlar meclis önünde yüksek sesle konuşmalar yapar. Olaydan haberi olmayan Atatürk; “kadınlar ne istiyor, bakın beni bilgilendirin.” der. Konuyu inceleyen milletvekilleri telaşlanır. Atatürk; “arkadaşlar, kadınlar meclise girmeye haklıdırlar. Kanun çalışmalarına başlayın.” Teşkilatı Esasiyenin 10 ve 11. Maddeleri değiştirilir. 5 Aralık 1934 de kabul edilen kadınlara milletvekili olmak için seçme ve seçilme kanunu kabul edilir.

1 Mart 1935 seçimlerinde on sekiz milletvekili kadın mecliste yerini alır. Türk kadını Türk erkeği ile eşitlenmiş olur. Dünyaca yankılar olur. Kadınlarımız dünya kadınlarından önce seçme ve seçilme hakkına Avrupa kadınlarından elli yıl evvel sahip olurlar. Atatürk, 21 Mart 1923 de, Konya’da kadınlar ile yaptığı toplantıda; “kadınların erkekler ile beraber olduğu eskiden beri, savaş, tarım,

geçim sahasında aynı hızda çalışıp uğraştığı iş hayatında ilim sanat ve kültür de erkeklerle ortak olacak.” Kadınlarımız için kılık kıyafet kanunu çıkarılmamış, kadınlarımız bu işi kendileri yapacaklardır ve öyle olmuştur. Kadınlarımız giyim sosyal yaşamda hızlı gelişmeler olmuş milli mücadele de kadınların canla başla savaşıp kan döktükleri şehit ve gazi oldukları cephe gerisinde hizmet verdikleri erkeği ile cephede savaşan kadın bizim tarihimizde vardır. Cephede yaralı hasta cephe hane Türk kadınına sırtına ve kağnisına yüklenir. Cephede gerilla savaşı yapan kadınlarımız var. 1919 da Yunanlılar Aydın’a girişinde Ayşe, Emine, Seher kadınlar silahları ile Yunan ordusuna karşı dururlar ve örnek olurlar. Gördesli Makbule kocası ile çete kurar dağa çıkar şehit olur. 1915 de Yunan işgaline protesto için Sultanahmet mitingini kadınlar tertip eder. Ateşli konuşmalar yaparlar.

Kadınlarımız inkâr edilemez. Çift süren, tarla eken, ormandan kereste taşıyan, yetiştirdiği mahsulü pazarda satan, ailenin ocağını tütüren, sırtı ile kağnisı ile kucağında çocuğu kar kış sıcak demeden cepheye mermi taşıyan fedakâr Anadolu kadınlarımızı minnetle analım...

Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı kutlu olsun!

U/YANMAK...

Üç beş adam gezerken, güzel bir çay boyunda;
O suyun etrafında çocuklarsa oyunda...

Cemre düşmüş havaya, Nisan, Mayıs ayları;
Bu mevsimde kar suyu coşturur ya çayları;

Büyük bir gürültüyle sel gelir, boz bulanık;
Suya düşen çocuğa adamlar olur tanık.

Yarım akıllı biri, çıkararak gocuğu;
Atlayıp sel suyuna, alıp çıkar çocuğu!

Kıyıda bekleyenler alkışlarlar hayretle;
Bizimki şöhet olur, bu destansı gayretle!

Acayip bir olaydır halkın zihnini saran;
Ve lakabı bulunur: "Selden Adam Kurtaran"!

"Selden Adam kurtaran" namı yürür artarak;
Her mekânda anlatır, mevzuyu abartarak;

Olay yerel basında, çarşaf çarşaf neşrolur;
SieNeN ve Yuronivs, onu arayıp bulur!

Palavrayla kurtarır kırk kişinin canını;
Kürsülerden anlatır işin teknik yanını!

"Urganı sağa fırlat; akıntıya çapraz çek;"
Dinleyenler coşarken karışır yalan gerçek!

Sayırsız konferanslar, seminerler sürerken;
Adamın kariyeri, zirveye çıkar d/erken!*

Ve nihayet yaşlanır, "Selden Adam Kurtaran"
Emr-i Hak vaki olur, okunur son kez Kur'an!

Önce biraz şaşırır, ruh öteki tarafta;
Melekler sorgu için beklerlerken safta;

Münker, Nekir, mevtaya şu soruyu sorarlar;
"Ne iş yaptın dünyada?" Bizimkini yorarlar.

"Selden adam kurtarmak dünyadaki mesleğim;
Size de anlatayım, zay'olmasın emeğim!"

Önce konferans için hazırlanır bir salon,
Emrine âmadedir kürsü ile mikrofon!

Salon tıklım tıklımdır, dinlemede melekler;
Söze başlamak için, birkaç saniye bekler;

Bu sırada fâninin gözü salona kayar,
Dikkatini celbeder önde duran ihtiyar.

Ak saçlı, ak sakalı, sırmalı kaftanıyla;
Suretine yansıyan azametli yanılla;

İhtiyarı görünce alt üst olur niyeti;
Adamı fena çarpar, duruşu, ciddiyeti!

"Selden Adam Kurtaran" düşünür, "acep kimdir?"
O sırada sükûnet, dev salonda hâkimdir!

Henüz bir şey sormadan, melekler verir haber,
"Karşındaki ihtiyar, Hazreti Nuh Peygamber!"

Teşrif edip geldiler sizi dinlemek için;
Sorgu devam edecek, şimdi siz derse geçin!"

Adam dersi unuttur, yanar sahte haline;
Pişmanlık ifadesi ilham verir diline:

"Tükendi fani dünya, artık ne gelir elden?"

Gâfil, önce kendini kurtarsaydın ya selden!"

Dil susar, beyin durur ve mikrofon kapanır;
Aciz kul, ter içinde uykusundan uyanır!

Halil GÜLŞEN

KÜÇÜK ANNE

Yasemin EVREN

Altı yaşındayım. Yarı roman olan bir köye çıktı o yaz babamın tayini. Şimdiki gibi mobilya, beyaz eşya falan mı var? Bir kilimin içine iki yatak, üç basma yorgan, üç-dört yastık (uzun uzun, ağaç gövdesi gibi), denk edildi. Yani sarıldı, sarmalandı, kalın bir urganla bağlandı. Bir tahta sandık ki büyük olasılıkla annemin çeyiz sandığıydı, bir lâmba, bir ispiro ocağı, bir kaç bakır kap, iki su testisi, iki alüminyum güğüm, bir kuzine ocak, bir çuvalın içine tıklmış giysilerimiz... Sizin hiç lastik ayakkabınız oldu mu? Biz hep kara lastik ayakkabı giyerdik. Dördüncü sınıftaydım sanırım, bana mavi naylon, bir ayakkabı alınmıştı. Nasıl mutlu olduğumu anlatamam.

O günlerden aklımda geyikli bir duvar halısı kalmış. Her gittiğimiz lojmanın duvarına çivilenirdi bu halı. Komşu köyden Alaman-yalı Ahmet Dayının kamyonetine eşyalarımız kondu, babam ve annem şoförün yanına oturdular. Babamın kucağında, Feriştah teyzenin bütün gün sırtında taşıdığı kardeşim, annemin kucağında yeni bebek. Abimle bana yer yok. Pikabın arkasına, eşyaların ortasına oturttular. Ne büyük cesaretmiş bizimkilerinki! Üstü açık bir araçta, kasada iki çocuk. Büyüğü on, küçüğü altı yaşında. Biz tehlikenin farkında bile değiliz. Keyfimiz yerinde. Açık havada, püfür püfür, olabildiğince özgür, yolculuk ediyoruz. Ellerimize birer elma vermişler. Yiye yiye gidiyoruz yeni köyümüze. İşte bu yeni köyde ilkokula başladım ben.

Memur çocuğunun memleketi yoktur. Her yer onundur ya da hiçbir yer. Tayin çıktıkça eşyaları toplar gidersin. Arkadaşlarını, oynadığın sokakları, kavgalarını, sevdalarını, anı-

larını biraka biraka!

Biz hemen hemen her köyde, okul bahçesindeki tek odalı öğretmen lojmanlarında kaldık. Babam emekli olana kadar kendi evimiz olmadı bizim. Tek odada beş, altı, yedi kişi kaldık hep. Üç yılda bir yeni bir bebek katılınca tek odada kalmakta zorlanıyorduk. Babamın emanet kardeşi -pardon kendisine daha bekârken evlatlığı gibi verilmiş- ağabeyim de hep bizimle yaşıyordu.

O tek göz lojman odalarında yan yana dizilerek yer yataklarında yataydık. Sanırım ilk ranza fikri annemden çıkmıştır. Köy marangozunun yaptığı hantal bir masa vardı. Gündüzleri annem üzerinde dikişlerini biçer, teyeller, makineye hazırlardı bu masanın üzerinde. Annemin bir dikiş makinesi vardı ve önlükten şalvara köyün tüm dikişlerini o dikerdi. Üç kuruş paraya. Tek maaşla dört çocuk, altı nüfus zor geçiniyordu çünkü. Geceleri de dikişler toplanır, masanın üstüne kocaman, uzun bir minder konur. Abim üst katta yatardı(!) Altına da aynı boylarda bir minder serilir, benim küçüğümü yatırırды annem. Ki bu masa için annemin özel eseridir bu iki minder. Ben tek kız ve abimden sonra ailenin büyük çocuk olduğum için biraz torpilliydim galiba. Bana annemlerin kenarına ayrı bir yatak yapıldı. En küçük erkek kardeşimi de -aramızda sekiz yaş var- benim yanıma verirlerdi.

Ben küçük anneydim. Uyurken üstü açılırsa örterdim. Gündüz okul çıkışı da annem sırtıma bağlar, «bahçede kardeşine biraz bak da evin işlerini yapayım» derdi. Beş yaşında, üç yaşında ve birkaç aylık üç yaramaz

çocukla hiçbir işini yapamaz bazen öfkeden ağlardı zavallı kadın. (Şimdi böyle düşünüyorum). Abim ve ben okulda olurduk gün içinde. Okul sonrası benim kâbusumdu. Abime göre hava hoş. Eve gitmez, çantasını bahçe duvarının üstüne koyar, arkadaşlarıyla oyuna başlardı hemen. Benim o şansım yoktu. Annem dört gözle beklerdi beni. Eve geç gitmek için oyalanırdım. Ne kadar oyalanabilirsiniz ki? Lojman okulun bahçesinde. Okula otuz, kırk metre arası var. O zaman çok kızardım anneme. Şimdi düşününce içim sızlıyor, üzülüyorum.

On beş yaşında evlendirmişler. Yirmi beş yaşında beş çocuk annesi olmuş, ikinci bebeğini altı aylıkken kaybetmiş, çaresiz bir kadın. (Bu ayrı bir öykünün konusu. O nedenle derine inmiyorum).

Dağıldım biraz... Anılarım beni çok yaralıyor. Her neyse, sırtıma sıkı sıkı uzun bir koronla bağlanan kardeşimle iki büklüm bahçeye çıkardım. Okulun bahçesi, ders dışında tüm köy çocuklarının oyun bahçesiydi. Siyah önlükler daha eve varmadan çıkarılır, evin kapısından içeri fırlatılır, hemen okul bahçesine koşulurdu. Kümelenen çocuklar çeşitli oyunlar oynardı. Ben bir kenarda durur, onları seyredirdim. Hiçbir oyuna katılamazdım. Sırtımda kardeşim olduğu için ne yere oturabilirdim, ne top peşinde koşabilirdim.

En büyük yaralarımın biri budur. Ve ne zaman mahallede oynayan çocuklar görsem içimde bir yerler kanar ama o kanın ılık ılık akışını yalnız ben hissedirim. Şimdi bile oynayan çocuklarla şakalaşmak, başlarını okşamak, bana doğru kaçan toplarını tutup geri atırmak beni sekiz yaşında bir çocuk yapar. Öyle zamanlarda o kadar mutlu olurum ki...

ŞİİR

Şaire hüznün gerek, şiire vezin gerek,
Şiir söylemek için Allah'dan izin gerek.

Haddini bil ey şair kem kelama bulaşma,
Kâşane-i edebin asil kızıdır şiir,

Elin yoz bahçesinde ibret için dolaşma,
Duyguların bestesi, dilin nazıdır şiir.

Yunus'dan, Fuzuli'den, Mevlana'dan ibret al,
Hikmet ile yoğrulmuş sözün özüdür şiir.

Kimseler işitmesin, seher vakti selam sal,
Seyrine doyum olmaz yârin gözüdür şiir.

Kelimeleri okşa, sev öyle koy yerine,
Sevgi gülistanının her dem yazıdır şiir.

Efkâr bassın içini ta derinden derine,
Nağme nağme inleyen gönül sazıdır şiir.

Vefasız sevgiliden şekva ise niyetin,
Firkat sahralarında ince sızıdır şiir.

Düşerse girdabına amansız acziyetin,
Kulun Allah katına has niyazıdır şiir.

Asırların ardından berrak, saf, duru, temiz,
Türkçenin kendine has bir avazıdır şiir.

İncitme onun ile tamam, olur bestemiz,
Asaletine değme senden razıdır şiir....

İbrahim SAĞIR

MİLLÎ, DİNÎ VE RUHÎ MUTABAKAT METNİ OLARAK “SÜLEYMAN ÇELEBİ’NİN “VESÎLETÜ’N-NECÂT (MEVLİD-İ ŞERİF)” ADLI ESERİ

Mehmet BİLGEHAN

GİRİŞ

“Millî, dinî ve ruhî mutabakat” ifadesi, bir milletin ortak değerler, inançlar ve manevi hisler etrafında birleşmesini ifade eder. Bu üç boyut, bir toplumun sosyal, kültürel ve manevi yapısını şekillendiren temel unsurlar olarak birbirini tamamlar.

Millî Mutabakat: Bir milletin tarihî, kültürel ve geleneksel ortak paydaları çerçevesinde kenetlenmesini ifade eder. Ortak dil, tarih, kültür ve vatan sevgisi gibi unsurlar, millî mutabakatın temelini oluşturur. Bu tür bir mutabakat, toplumu bir arada tutan ve geleceğe taşıyan kolektif bir kimliktir. Bir dil yadigârı olarak “Vesîletü’n-Necât” (Mevlid-i Şerif) bir millî mutabakat metnidir.

Dinî Mutabakat: İnanç birliği, ortak ibadet şekilleri ve ahlaki değerler çerçevesinde toplumun manevi olarak birleşmesidir. Dinî mutabakat, bireyler arasında bir sevgi ve kardeşlik bağı kurarak toplumsal huzuru ve dayanışmayı güçlendirir. “Vesîletü’n-Necât” (Mevlid-i Şerif) doğumdan, ölüme kadar millî ve dinî ritüellerimizin vazgeçilmez bir unsuru olarak bir dinî mutabakat metnidir.

Ruhî Mutabakat: Toplumun ortak manevi ve psikolojik dinamikleri paylaşmasıdır. Bu, milletin ruhuna hitap eden sanat, edebiyat, müzik ve ibadet gibi manevi unsurların oluşturduğu derin duygusal bağlardır. Ruhî mutabakat, bir milletin manevi direncini artırır ve toplumsal birliği pekiştirir. Ruhî mutabakat metinlerimizden mevlid doğrudan müzik kodlarımızla terennüm edildiğinden doğrudan ruhumuza, gönül dilimize hitao eder.

Asırlar İçinde Millî Bir Vasıf Kazanan Mevlid Ritüeli

Ruh bedenimize, gönül dilimize hitap

eden mevlid ritüeli asırlardır 5 bölümde icra edilir. Artık bu icra ile millî, kodlarımızdan bir haline gelen mevlid hayatımızın her anında aşağıdaki şekilde icra edilir.

1. Birinci bölümde, Kur’an-ı Kerim (aşirhanlar), tevşîh ve ilahiler (tevşîhhânlar), mevlid (mevlidhânlar) ve dua (duahanlar) faslı şeklinde dört aşamalıdır. Aşirhanlar “saba makamı” ile Kur’an-ı. Kerim tilavet eder tevşîhhânlar “saba, çargah, düğah veya şevkutarab makamları”ndan biri ile tevşîh icra ederler, sonra. mevlidhân aynı makam ile ilk bahir “tevhid bahri” ile mevlide başlar, qarlarda farklı makam geçkilerini yaptıktan sonra “Her ki diller bu duada buluna// Fatiha ihsan ede ben kuluna” beyitlerini “hüseyini makamı”nda icra ederek karar kılınarak, duahan devreye girer ve dua ederek bu faslı bitirir.

2. İkinci bölümünde aşirhanlar Kur’an-ı Kerim tilavetini, hicaz makamı tilavet eder, tevşîhhânlar bu makamdan tevşîh veya ilahi okur, mevlidhânlar, ikinci bahir, “Nur bahrini” ile devam eder, “Hak Teâlâ çün yarattı Âdemi” mısrası ile icra eder, farklı makamlara geçiş yapılır, rast makamı ile karara kılınır.. Nur bahrinin sonunda toplu bir şekilde salât-u selâm okunur.

3. Üçüncü bölümde ilk iki bahri bittikten sonra rast makamında Kur’an-ı Kerim tilavet olunur, rast makamında velâdet ile ilgili bir tevşîh aynı makam ile “velâdet bahri”ne giriş yapılır, bahir, “Âmine Hatun Muhammed ânesi” mısraı ile rast makamında başlanır; nişâburek, sûzidilârâ, segâh, nihâvend veya sûzinak, mâhur, hüzzam, sabâ, uşşak veya hicaz, kürdilîhicazkâr, isfahan makamları gösterildikten sonra yine rast ile kararken son mısralar hızlıca okunur, salât-ı ümmiye’nin

okunacağından segâh makamında karar kılınır ve duahan ayakta dua yaparak faslı bitirir.

4. Dördüncü bölümünde aşirhan segâh makamında Kur'an tilavet eder, hüseyini veya uşşak makamı ile bitirirken tevşîhhânlar karar verilen makamdaki biri ile tevşîh veya ilahi icra eder, mevlidhân, aynı makamlardan biriyle ile dördüncü bahir, "Merhaba bahrine" "Yaradılmış cümle oldu şâdumân" mısraı ile giriş yapar. birkaç makam geçkisinden sonra bu bahre, segâh veya hüzzam makamı ile karar kılar, yukarıda karar verilen makam paralelinde aşirhan segâh Kur'an tilavetini hüzzam ile bitirir. Tevşîh ekibi de hüzzam tevşîh okur. Mevlidhân da beşinci bahir, "Mirac bahri"nin "Söyleşürken Cebraile ile kelim" beyti ile başlar. Bu bahirde de çeşitli makamlar ile okuyuş süslendirilerek uşşak makamı ile karar kılınır.

5. Mevlid ritüelinin son bölümü, aşirhanın uşşak makamı ile tilavet ettiği Kur'an-ı Kerim okuyuşu ile başlar. Tevşîhhânlar da uşşak makamından tevşîh veya ilahi okur, sırayı mevlidhânlara bırakır. Mevlidhân, altıncı ve son bahir olan "Münacât bahri"ne aynı makamdaki "Yâ İlâhî ol Muhammed hakkıçün" mısraı ile giriş yapar. Bahrin sonunda, "Ümmetimden razı olsun ol Muîn" beytinin icrasıyla toplulukta bulunan herkes "Rahmetullahi aleyhim ecmaîn" duasını okuyarak bahri bitirirler. En sonunda da aşirhanın okuduğu Kur'an-ı Kerim tilâveti ile mevlid merasimi nihayet bulur.

Millî, Dinî Ve Ruhî Mutabakat Metni "Vesîletü'n-Necât" (Mevlid-i Şerif)

"Millî, dinî ve ruhî Mutabakat", bir milletin farklı toplumsal kesimlerinin ortak değerler, inançlar ve semboller etrafında birleşmesi ve bu unsurları millî bütünlüğün temel yapı taşları olarak benimsemesi anlamına gelir. Süleyman Çelebi'nin "Vesîletü'n-Necât" (Mevlid-i Şerif) adlı eseri, tarih boyunca milletimizin varlığını ve devamlılığını sağlamada önemli bir rol oynamış, toplumsal huzurun ve dayanışmanın kaynağı olmuştur. Mevlîd milletimizin millî, dinî ve ruhî mutabakatını temsil eden bir eser olarak kültürel, dinî, millî ve ruhî uzlaşmamızı sağlayan dil yadigârlarımızdan önemli bir eserdir.

Musiki Kodlarla Harmanlanarak Ruhî Mutabakat Metnine Dönüşmesi

Millî, dinî ve ruhî mutabakat sağlayan bu eser, milli musiki kodlarımızla söylendiğinde ruhumuza, gönül dilimize hitap eden ve inanç haritamızın şekillenmesinde rol oynayan önemli bir eserdir.

Bir milletin ortak hafızasında yer edinen eserler, olaylar ve ritüeller, millî mutabakatın temel unsurlarını oluşturur. Türk milletinin tarihî süreçte oluşturduğu millî mutabakat, güçlü bir kültürel miras ve ortak değerler zemininde şekillenmiştir. Orhun Yazıtlarından Dede Korkut Hikâyeleri'ne halk ozanlarının destanlarından, Mevlid-i Şerif'e ve nihayet İstiklâl Marşı'na kadar millî, ruhî ve dinî pek çok metin ve ritüel, bu mutabakatın taşıyıcı unsurları arasında yer alır. Bu metinler, milletin ortak ruhunu ve kimliğini yansıtarak bireyleri bir araya getirir. Özellikle kriz dönemlerinde veya toplumsal dayanışmanın önem kazandığı anlarda, millî mutabakat metinleri toplumu bir arada tutan güçlü bağlar kurar.

Süleyman Çelebi

Süleyman Çelebi, doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber 14. yüzyılın önemli ilim ve tasavvuf erbablarından biridir. 1388 yılında Bursa'da doğan Süleyman Çelebi, genç yaşlarda ilim öğrenmeye başlamış ve dönemin âlimlerinden derin bir eğitim almıştır. Süleyman Çelebi Mahmud paşa'nın oğlu Ahmed Paşa'dır. Bu nedenle Süleyman Çelebi saray çevresinde yetişmiş ve sarayda önemli görevler üstlenmiştir. Süleyman Çelebi, ilim tahsilini Bursa'da tamamlayarak dönemin en seçkin âlimlerinden biri olmuştur. Büyük bir âlim olarak, Sultan Yıldırım Bayezid'in Divan-i Hümayun imamı olmuş ve bu görevde önemli hizmetlerde bulunmuştur.

Süleyman Çelebi, özellikle Sultan Yıldırım Bayezid döneminde dini ve toplumsal alanda aktif rol oynamış, camilerdeki vaaz ve hutbeleriyle halkın manevi hayatına katkı sağlamıştır. Bursa'da inşa edilen camilerde imamlık yaparak, toplumun dini bilincini artırmada büyük bir rol üstlenmiştir. Süleyman Çelebi'nin yetiştiği dönemde, Osmanlı Devleti'nin sosyal ve kültürel hayatında önemli bir yeri olduğu gibi, onun manevi öğretileri de toplumda geniş yankı bulmuştur.

Divan-i Hümayun imamlığı görevinde Süleyman Çelebi, Osmanlı bürokrasisinde dinî

konuların düzenlenmesi ve yönetilmesi konusunda etkili olmuştur. Aynı zamanda, edebi ve dini eserleriyle Osmanlı İslam kültürüne büyük katkılarda bulunmuştur. Süleyman Çelebi Yıldırım Bâyezid zamanında tamamlanan

Ulu Camie imam tayin edildiği ve Bursa'daki önemli camilerde de ayrıca imamlık yapması onun hem dini hem de sosyal anlamda halk nezdinde önemli bir figür hâline gelmesini sağlamıştır.

1422 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşan Süleyman Çelebi, halk arasında "Süleyman Dede" olarak bilinir. Osmanlı dönemi âlimlerinden biri olarak, dinî ve manevi öğretileriyle sadece kendi dönemini değil, sonraki nesilleri de etkilemiştir. Süleyman Çelebi'nin yazdığı mevlidler ve diğer eserler, Osmanlı coğrafyasının her köşesinde okunarak, onun manevi mirasının devam etmesini sağlamıştır.

"Çelebi" lakabı, özellikle şehzâdelere, Mevlevî tarikat büyüklerine ve ilim, hikmet sahibi, olgun kişilere veriliyordu.

Vesîletü'n-Necât

"Vesîletü'n-Necât" terkibi, Arapça kökenli bir ifadedir ve "Vesîlet", "yakınlaştırmak" veya "ulaştırmak": "necât" ise "kurtuluş" veya "selamet" anlamıyla terkibe "kurtuluş vesilesi", "kurtuluşa/selamete vesile" ya da "kurtuluşa erdiren şey" anlamını kazandırır.

Günümüze kadar süregelen bu gelenek, doğumdan ölüme, bayramlardan yaslara kadar toplumun farklı kesimlerini aynı duygularla birleştirerek fertleri ve toplumu kurtula erdirmeye vesile olur. Mevlid-i Şerif, millî, dinî, ruhî kimliğin bir sentezi olarak sadece bir ibadet ya da sanat eseri olarak toplumu birleştirici bir toplumsal sembol "kurtuluşa/selamete erdirici bir semboldür.

Mevlid

Sözlük anlamı itibarıyla "doğum, doğum zamanı ve doğum yeri" anlamına gelen mevlid, başlangıçta Hz. Peygamber'in (s.a.v) dünyaya teşrif ettiği geceyi ifade etmek için kullanılmıştır. Ancak zamanla bu terim, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) doğumunu, nübüvvet sürecini, mi'rac olayını, üstün ahlâkını ve vefatını konu alan manzum ve mensur eserler için genel bir ad hâline gelmiştir. Mevlid, sadece dinî bir metin türü değil, aynı zamanda Müslüman toplulukların ortak

değerleri etrafında birleştiği millî mutabakat metinlerinden biri olarak kabul edilmiştir (Kemikli, 2015: 7-9).

Mevlid metinlerinde: Hz. Peygamber'in (s.a.v) doğum ânındaki olağanüstü olaylar, mi'rac mucizesinin yüceliği, onun rahmet peygamberi olarak üstün meziyetleri ve ahlâkî mükemmeliyeti bu metinlerin ana tema olarak işlenir. Dua ve münâcât bölümleriyle toplumsal birlik duygusunu güçlendirir.

Mevlid gelenekleri, Müslüman toplumlar da doğum, sünnet, evlilik gibi mutlu anların kutlanmasından cenaze ve vefat gibi hüznü anların paylaşılmasına kadar geniş bir yelpazede yer bulur. Eser, Türk milletinin kenetlenmesini sağlayan birleştirici bir unsur olarak da kıymetli bir değer haline gelerek toplumun mihemk taşlarından bir olmuştur.

Mevlid-i Şerif, yalnızca bir anma değil, aynı zamanda bireylerin ve toplulukların imanlarını tazeleme, Peygamber Efendimiz'in örnek ahlâkını öğrenme ve toplumsal dayanışmayı güçlendirme amacı taşıyan bir ritüel hâline gelmiştir. Zamanla mevlid törenleri, yalnızca Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) doğum gecesiyle sınırlı kalmayarak, Kadir, Mi'rac, Regâib ve Berat gibi mübarek gecelerde de düzenlenir hâle gelmiştir.

Mevlid Ritüeli İle Allah'ı Medhü Senâ Ederiz

Mevlid, Allah'ı medhü senâ etmek, O'nu takdis, teşbih ve tahmid etmek, İslam inancında her zaman önem verilen ve yüceltilen bir ibadet kabul edilmesi sebebiyle ritüelleştirilmiştir.

Ayrıca, İslam akidesinde: İnsanların Allah'a olan sevgilerini, O'na duydukları derin saygı ve bağlılıklarını çeşitli vesilelerle ifade etmesi, Allah'ın sıfatlarını, isimlerini ve O'nun kudretini anması, insanın manevi gelişimi için önemli bir yol olarak görülür. Çalışmanın, ilim tahsil etmenin de ibadet kabul edildiği İslam akidesinde Allah'ı mevlitlerle zikir etmekte ibadet kabul etmiştir. Bu nedenle mevlid, Allah'a yönelik övgü ve hamd etmek, hem bireysel hem de toplumsal olarak teşvik edilen ve yapılan ibadet sayılacak bir eylemdir.

Mevlid gvasıtasıyla yapılan eylemle insan kendine de fayda sağlar. Bu vesileyle toplum ortak bir gönül lisaniyla birlik halinde Allah'ı

medhü senâ eder, O'na hamd eder, O'na yönelik dua ve münâcâtlarda bulunur ve toplumsal birlik ve huzurun sağlanmasına katkı sağlar. Allah'ın güzelliklerini, sonsuz merhametini ve azametini dile getirir, Müslümanların kalplerinde güven ve huzur oluşturur.

Süleyman Çelebî'nin Mevlidî Şerifi Yazma Sebebi ve Amacı

Süleyman Çelebî Bakara Sûresi'nin 285. âyet-i kerimesinde geçen, "Biz Allah Teâlâ'nın peygamberlerinden hiçbirini ayırt etmeyiz (hepsine inanırız). Duyduk ve itaat ettik" âyetinin İranlı bir âlimin "Hz. Muhammed ile Hz. İsa arasında hiçbir farklılık, birbirine karşı üstünlük yoktur" yargısına varmasına içerlenir. Bu durumun bazı teolojik tartışmalar ve farklı yorumlara yol açtığını görür.

Bunu üzerine peygamberimizin üstünlüğüne belirtmek üzere, Bakara Sûresi'nin 253. âyet-i kerimesini temel alarak, peygamberlerin üstünlüklerini belirten âyeti anlamlı bir şekilde açıklamıştır. "Bu (sûrede sözü geçen) peygamberlerin bir kısmını, kendilerine verilen özelliklerle diğerlerinden üstün kıldık" ifadesinden ilhamla mesnevisini yazar.

Süleyman Çelebî'nin mevlidinde, peygamberlerin örnekliğinden bahsedilirken, Hz. Muhammed'in diğer peygamberlerle olan ortak ve özel yönleri anlatılır. Allah Resûlü'nün (s.a.v) doğumundan ahireti şereflendirmesine kadar olan bütün yaşamını, eserinde bizlere anlatır. O, Peygamber Efendimizin (s.a.v) güzel ahlakını, mucizelerini, insanlara olan merhametini ve rehberlik görevini derin bir sevgi ve saygıyla anlatır. Süleyman Çelebî'nin bu duygu yüklü anlatımı, yüzyıllar boyunca toplumu derinden etkilemiş ve insanların kalplerinde unutulmaz bir yer edinmiştir (Timurtaş, 1990: IV-VI). Süleyman Çelebî'nin yüreğindeki bu sevgi, herkesin duygularına tercüman olmuştur. Onun kaleme aldığı Mevlid, sadece bir metin değil, aynı zamanda toplumsal hafızada derin izler bırakmış, Eser, insanları peygamber sevgisiyle buluşturmuştur.

Mevlid, hem bilgi öğrenmek hem de gönüllerini Peygamber sevgisiyle tazelemek ve Peygamber Efendimizin hayatını somutlaştırarak, herkesin kendi yaşamına dokunan yönlerini fark ettirdiği için dinlenmesi bir ihtiyaç haline gelmiştir. Nesiller boyu herkes, hem

bilgi öğrenmiş hem sevgi tazelemiştir. Çocuk yaştan itibaren herkesin manevi gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Toplum, onun kaleminden çıkan bu eşsiz eseri ile Peygamber Efendimizin (s.a.v) hayatını daha yakından tanımış ve onun öğütlerinden ilham almıştır.

Eser, sadece bireysel ibadetlerde değil, toplumsal törenlerde de önemli bir rol oynamıştır. Süleyman Çelebî'nin yazdığı mevlid, halk arasında derin bir etki bırakmış ve peygamberlerin üstünlüklerine dair ortaya çıkan tartışmalara teolojik bir çözüm sunmuştur. Bu eser, Süleyman Çelebî'nin derin dini bilgisi ve dönemin toplumsal ihtiyaçlarına duyduğu hassasiyetin bir yansımasıdır; eser, hem kendi zamanında hem de gelecekteki topluluklara hitap ederek toplumsal birlik ve beraberliği güçlendiren bir anlayış ortaya koyar.

Genel Olarak Mevlidin İçeriği

Mevlid, yaklaşık 800 beyitlik bir mesnevi şeklinde aruz ölçüsünde yazılmış bir eserdir. Eser, aruzun "fâilâtün / fâilâtün / fâilün" kalıbıyla kaleme alınmıştır. Süleyman Çelebî'nin bu eseri, dini ve manevi temaları anlatmada kullanılan etkileyici bir formdur. Aynı zamanda eser, geçmişten günümüze kadar süre gelen önemli dini edebiyat örneklerinden biridir. Mevlid'in asıl adı "Vesîletü'n-Necâf"tır. "Vesîlet" kelimesi, "kavuşmak" anlamına gelirken, "Necâf" ise "kurtuluş" anlamını taşır. Böylece eserin adı, Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) olan sevgiyi ve onun şefaatine ulaşmayı ifade eder. Süleyman Çelebî, bu eserinde Allah Resûlü'nün (s.a.v) doğumundan ahirete kadar olan hayatını anlatırken, onun insanlığa olan rehberliğini ve sevgisini yücelten bir yol takip eder.

Eser, bir dini metin olmanın ötesinde, toplumsal ve kültürel bir birikim, manevi huzur ve ilham kaynağı, insana ahlaki ve manevi değerleri vurgularak bireysel huzuru ve toplumsal birlikteliği güçlendiren bir kaynaktır.

Eser, Allah Teâlâ'nın mutlak iradesini, yoktan var edişini ve Hz. Muhammed'in (s.a.v) hiçbir yaratılmışta bulunmayan üstün, yüksek ve benzersiz özelliklerini peygamberin yalnızca bir lider, rehber veya şefkatli bir önder olmadığını, aynı zamanda müminlerin en değerli sevgilisi ve ilahi bir lütuf olarak tüm insanlığa sunulmuş olduğunun altını çizer.

Eserde, Allah Resûlü'ne (s.a.v) olan aşk ve bu aşkla yanan bir müminin engin muhabbeti, bu sevgisinin insan ruhunda nasıl bir derinlik yarattığı, insanın gönül dünyasına hitap ederek insanla duygusal bağ kurabildiği açıktır. Hz. Peygamber'in (s.a.v) üstünlüğü, en güzel kelimelerle, en veciz ifade edildiği de açıktır. Eserde: "Mefhâr-i Mevcudât, Hazreti Fahr-i Âlem Muhammed Mustafâ râ Salâvât." sık sık tekrarlanarak, Peygamber sevgisinin, tüm evrenin merkezinde bulunduğunu ve onun üzerindeki manevi bereketin bizlere kadar ulaştığını vurgulanır.

"Allah adını zikredelim evvela,
Vacip oldu cümle işte her kula,
Allah adını her kim ol evvel ana,
Her işi asan eder Allah ana."

Münâcât dediğimizi ilk bölümde, Cenâb-ı Hakk'ın birliği ve kudreti, isimleri ve sıfatları, âlemi ve Hz. Âdem'i yaratması, insan yaşamının başlaması ve sürdürülmesi dile getirilir. Süleyman Çelebi, bu bölümde Allah'ın mutlak kudretini ve her şeye hâkim olduğunu vurgularken, her işin O'nun iradesiyle kolaylaştığını ifade eder. Cenâb-ı Hakk'ın birliği ve sıfatlarına yapılan telmihler, her beyitte tekrarlanarak okuyucuya O'nun yüceliğini hatırlatır. Aynı zamanda, bu bölümde insanın Allah'a olan bağlılığı ve dualar aracılığıyla O'na yaklaşma arzusu anlatılır. Hemen hemen her beyitte bir âyet veya hadis-i şerife telmih vardır. Süleyman Çelebi, bu yöntemiyle dini kaynaklardan aldığı bilgilerle eseri daha zengin bir içerik haline getirir. Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) öğretileri ve Kuran'dan yapılan alıntılar, Mevlid'in temel taşı olur. Bu da eseri İslam'ın temel doktrinlerini yansıtan bir eser haline getirir. Her beyitte, kutsal metinlerden alıntılar, okuyucuya maneviyatı hissettirir ve duaların gücünü anlatır.

Sonuç

Mevlid, Allah adıyla başlar, Fâtiha bağışlanarak devam eder. Cenâb-ı Hakk'ın birliği ve kudreti, O'nun sonsuz ilmi ve her şeye hâkim oluşu işlenir. Tekrarlanan bu bilgilerle mevlid: insan ruhunu aydınlatan bir öğreti haline gelir. Mevlid, "Münacat" ve "Velâdet" bölümlerinden sonra "Mu'cizât," "Mi'rac," "Vefat" ve "Dua" bölümlerinden oluşur. Her bölüm, Hz. Peygamber'in (s.a.v) yaşamındaki

önemli dönemleri ve manevi derinlikleri ele alır. Mevlid, bu bölümleriyle Peygamber Efendimizin (s.a.v) Allah'a olan bağlılığını, müminlere olan şefkatini ve kutsal vazifesini her yönüyle ortaya koyar. Allah Resûlü'nün nurunun yaratılması, peygamberlik nurunun intikali, Allah Resûlü'nün (s.a.v) doğumu, Allah Resûlü'nü (s.a.v) merhabalarla karşılanması gibi konular işlenir.

Hz. Peygamber'in (s.a.v) özel misyonunu ve her yönüyle üstünlüğünü yansıtarak okuyucunun gönlünde derin izler bırakır. Mevlid, bu şekilde sadece bir tarih anlatımı değil, aynı zamanda manevi bir rehber niteliği taşır. Peygamberimiz'in mucizeleri, peygamber oluşu, mir'aca yükselmesi, refrefin belirmesi gibi konular ile devam eden bu bölümler, Allah Resûlü'nün (s.a.v) kutlu yolculuğundaki önemli aşamaları detaylandırır. "Yâ İlâhî" bölümü ile devam eden eser, Allah'a olan yüce sevgi ve sığınma duygularını pekiştirir. Mevlid, son olarak dua bölümüyle sona erer, okuyuculara Allah'a yönelmenin ve duaların kabul olmasının huzurunu yaşatır.

Süleyman Çelebi'nin kaleme aldığı Mevlid, sadece bir metinden ibaret olmayıp, manevi bir derinliğe ve yüce bir amaçla şekillenmiş bir eserdir. Allah Resûlü'nü (s.a.v) sevmenin, O'nun adıyla anılmanın ve bereketlenmenin insan üzerindeki olumlu etkileri, Mevlid'in her satırında hissedilmektedir. Süleyman Çelebi, Mevlid'de yalnızca Hz. Peygamber'in (s.a.v) hayatını değil, aynı zamanda O'nun eşsiz özelliklerini, manevi yolculuğunu ve insanlık için getirdiği bereketleri de dile getirmiştir.

Mevlid, toplumsal bir geleneğin yansıması olarak her coğrafyada sevilerek okunmakta, nesilden nesile aktarılmaktadır. Her bir okuyucu, Allah Resûlü'nün (s.a.v) sevgisiyle kendi ruhunu arındırır ve bu manevi hazı paylaşır. Mevlid, sadece Peygamberimizin (s.a.v) doğumunu anlatmakla kalmaz, aynı zamanda O'nun ahlakını, sevgisini ve şefkatini de günümüze taşır.

Her Mevlid, Allah Resûlü'nün (s.a.v) yüce makamını ve O'na duyulan sevginin toplum üzerindeki olumlu etkilerini yeniden hatırlatır. Süleyman Çelebi, bu eserinde sadece geçmişin değil, geleceğin de ruhuna hitap eder.

rek, insanlara Manevi bir rehber sunmuştur. Mevlid, aynı zamanda bir teselli kaynağıdır. Özellikle zor zamanlarda, insanları birbirine yaklaştıran, umut ve güven veren bir metin olarak kabul edilir.

Mevlid'in her beyti, Allah'ın kelimini, peygamberlik müjdesini ve Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) üstünlüğünü yüceltmek için özel olarak şekillenmiştir. Okuyan herkes, bu mübarek eserin her satırında huzur bulur ve Allah'a yakınlık hissini daha da güçlendirir. Süleyman Çelebi'nin ortaya koyduğu bu eser, yalnızca dini bir metin değil, aynı zamanda kültürel ve edebi değer taşıyan önemli bir mirastır.

Mevlid, her türlü manevi arayışa karşılık verecek nitelikte olup, okuyucusunun kalbinde sevgi ve huzur oluşturur. Süleyman Çelebi, bu eserinde Hz. Peygamber'in (s.a.v) ahlaki öğretilerini, ilahi mucizelerini ve insanlık için bıraktığı mirası, etkili bir şekilde işleyerek günümüze taşımıştır. İnsan, Mevlid'de Allah'ın birliğini, Peygamber'in şefkatini ve insana olan sevgi dolu bakışını yeniden hisseder.

Mevlid, dini ve manevi bir yolculuk sunarken, aynı zamanda toplumsal bir birlik ve beraberlik oluşturur. Herkes bu eserde kendi içinde bir huzur bulur ve Allah'a olan sevgisi daha da artar. Süleyman Çelebi'nin bu kutsal eseri, sadece okumak için değil, aynı zamanda üzerinde düşünmek, duygusal bir bağ kurmak ve manevi bir yolculuğa çıkmak için de bir fırsattır. Eser, zamanın ötesine geçerek insanlık için bir rehber ve şifa kaynağı olmuştur. Mevlid'i, bir hatıra değil, bir ilahi sevgi manifestosu ve toplumsal bağış ve huzur kaynağıdır. Türk milletinin ortak değerlerini, inançlarını ve duygularını yansıtan kültürel bir mirastır. Türk'ün İslam anlayışını şekillendiren bu kutsal metin, milletimizi bir arada tutan ve ortak bir ruhu ortaya koyan millî mutabakat metinlerinin temel taşlarından biridir.

Çelebi'nin Mevlid'i, Türk milletinin yaşamında önemli bir rehber metin haline gelmiştir. Mevlid, Türk halkının geçmiş, değerleri ve inançlarını günümüze taşıyan ve bu mirası geleceğe aktaran bir köprü işlevi görmektedir. Türk milletinin manevi kimliğini oluşturan bu eser, her dönemde milletimizin ortak hafızasını besleyen, tarihsel ve kültürel bir değere

sahiptir. Türk-İslam inancının, milli değerlerin ve toplumsal birlikteliğin yansıması olarak, Türk milletinin geleceğine ışık tutan bir metin haline gelen bu eser, Türk illerinde yaygın olarak benimsenmiş ve Türk dünyasının ortak kültürel bir mirası haline gelmiştir.

Türk kültüründe Mevlid, yalnızca dini anlamda bir rehber değil, aynı zamanda kültürel birlik ve beraberliğin simgesi olmuştur. Bu sebeplerle bu eser, Türk dünyasında geçmişten günümüze kadar devam eden ortak bir millî, dinî ve ruhî kimliğimizi oluşturan "millî, dinî ve ruhî mutabakat metinlerimizin temel katmanında yer almaktadır.

Kaynaklar

Timurtaş, Faruk K. (1990). Mevlid (Vesîlet-Ün-Necât) Süleyman Çelebi, Meb Yayınları, İstanbul

Kemikli, Bilal. (2015). "Takdim", Mevlid Külliyyâtı, - Süleyman Çelebi Vesîletü'n-Necât ve Tercümeleri - -I- (Editör: Prof. Dr. Bilal Kemikli), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Sertel, Adem. (2012). Mevlid-i Şerif İlahiler ve Sohbetler, Şadırvan Yayınları, İstanbul.

BENİM OLSA

Şu murada eren gönül
Hep isterdim benim olsa.
Hayrı, şerri, bilen gönül,
Tek dileğim benim olsa.

Kalp gözleri açık olan,
Bakışlarda mânâ gören,
Deryalarda deniz olan,
Alçak gönül benim olsa.

Hep haramlardan kaçınan,
Yaradan'a kucak açan,
Mecnun olup bade içen
Çölde gönül benim olsa.

Sahralarda hep bekleyen,
Hep isteğin haktan uman,
Yokluğa hep şükür diyen,
Zengin gönül benim olsa.

Servet ister böyle gönül,
Nerde mazlum hemen görür,
Hamd-ü sena, Yarab şükür
Diyen gönül benim olsa!

Servet DEMİR

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

